

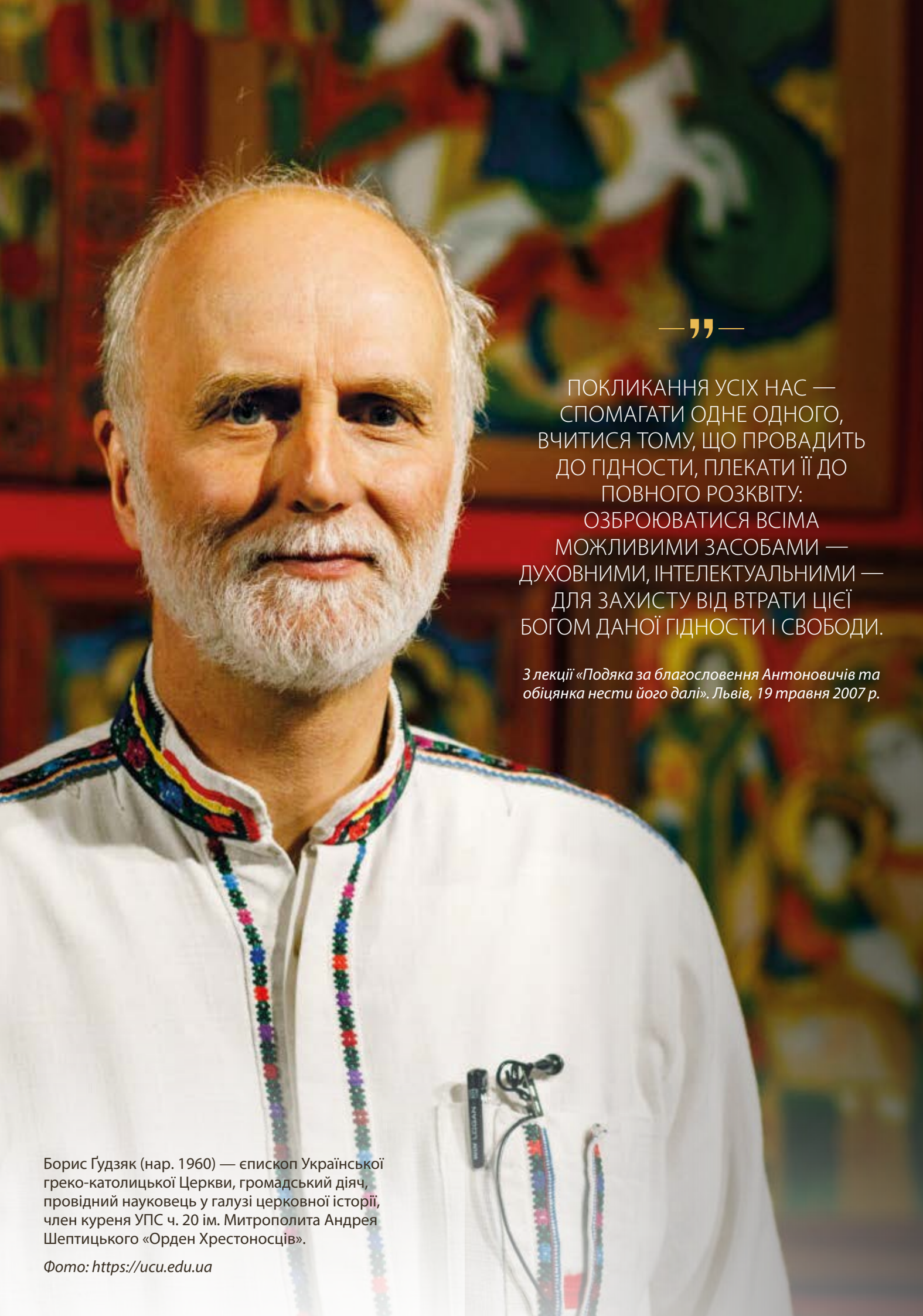
ч. 1 (213) 2024

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

ПОКЛИКАННЯ УСІХ НАС —
СПОМАГАТИ ОДНЕ ОДНОГО,
ВЧИТИСЯ ТОМУ, ЩО ПРОВАДИТЬ
ДО ГІДНОСТІ, ПЛЕКАТИ ЇЇ ДО
ПОВНОГО РОЗКВІТУ:
ОЗБРОЮВАТИСЯ ВСІМА
МОЖЛИВИМИ ЗАСОБАМИ —
ДУХОВНИМИ, ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ —
ДЛЯ ЗАХИСТУ ВІД ВТРАТИ ЦІЄЇ
БОГОМ ДАНОЇ ГІДНОСТІ І СВОБОДИ.

З лекції «Подяка за благословення Антоновичів та обіцянка нести його далі». Львів, 19 травня 2007 р.

Борис Гудзяк (нар. 1960) — єпископ Української греко-католицької Церкви, громадський діяч, провідний науковець у галузі церковної історії, член куреня УПС ч. 20 ім. Митрополита Андрея Шептицького «Орден Хрестоносців».

Фото: <https://ucu.edu.ua>

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

PLASTOVY SHLIAKH

Реєстраційне свідоцтво KB №2821 від 12 грудня 1996 року.
Видається щоквартально
© Видає Головна Пластова Булава. Відповідальний за випуск —
пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ

1 (213) 2024

пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

РЕДАКЦІЯ:

пл. сен. Любомир ОНИШКЕВИЧ
пл. сен. Лариса ОНИШКЕВИЧ
СПІВРЕДАКТОРИ

ст. пл. Тетяна ЛУЩЕНКО
АДМІНІСТРАТОР В УКРАЇНІ

пл. сен. Павло ГРИЦИНА
АДМІНІСТРАТОР У ПОЛЬЩІ

пл. сен. Ольга СВІДЗИНСЬКА
МОВНИЙ РЕДАКТОР

д. і. н. Андрій СОВА
пл. прият. Лідія ЧИР
пл. сен. прих. Ганна ГРЕЧИШКІНА
ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЇ

пл. сен. Роман БІЛИНСЬКИЙ
АДМІНІСТРАТОР

ст. пл. вірл. Марічка ПАВЛИШАК-ЗАДОРЖНА
МИСТЕЦЬКЕ ОФОРМЛЕННЯ

АДРЕСИ АДМІНІСТРАЦІЇ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Тетяна Луценко
а/с 104, м. Київ, 04111, Україна
luchtchenko@gmail.com
В ДІЯСПОРІ:
Plastovy shliakh, Roman Bilynsky
1756 Flintville Road, Delta, PA 17314-9163
573-337-9065, plastovshliakh.roman@gmail.com

АДРЕСИ ДЛЯ ЛИСТІВ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Юрій Леськів
вул. Зелена, 4, м. Самбір
Львівської обл., 81400, Україна
тел. 067-921-7012
plast.shliakh@gmail.com
В ДІЯСПОРІ:
Plastovy shliakh, L. Onyshkevych
5842 Wyndham Circle, #105 Columbia, MD 21044
tel. 410-740-1323
onyshlub@gmail.com

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом, ініціалами автора, відбивають погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не конечно є офіційною позицією організації Пласт.

Редакція застерігає за собою право виправляти мову, стиль, а часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливими. Використання матеріалів, в тому числі й ілюстрацій, є дозволене за умови посилання на журнал «Пластовий шлях».

Просимо читачів вчасно повідомляти про зміни адреси у відповідній адміністрації. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову платню.

© ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ №1 (213) 2024
З усіма питаннями щодо поширення журналу звертатися в редакцію. Електронна пошта: plast.shliakh@gmail.com

На першій сторінці обкладинки: під час відкриття 21-х Зборів КУПО. 1-й ряд: пл. сен. Дарія Горбай, Тис. (голова КПС Канади), пл. сен. Христина Кметь, Гр. (голова КПС Австралії); 2-й ряд: пл. сен. Ляриса Чебіняк, Верх. (США), пл. сен. Ольга Кальбус, ЧХ (Україна). 16 листопада 2023 р., околиці Варшави. Фото Андрія Зварича

ЗМІСТ

ВІД РЕДАКЦІЇ

- 5 **Юрій Леськів**
У час війни видавати журнал складно, але...

ОФІЦІЙНЕ

- 6 **Мирон Спольський**
Звіт голови Головної Пластової Булави

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

- 9 **Ольга Муха, Анастасія Слюсаренко**
Яка місія Пласту (України та діаспорних країв) у випадку довготривалої війни та/чи у процесах відбудови України
- 14 **Богдан Колос**
«Попереду будуть великі виклики...»
- 16 **Софія Шиприкевич**
Про пріоритети нової Крайової Пластової Старшини США
- 18 **Ольга Муха**
Вперед і вгору! Лиш не забудь льодоруб!
- 22 **Олександра Онишкевич**
Пластове Різдво у Великій Британії

ПЛАСТ І СУСПІЛЬСТВО

- 27 **Юрій Юзич**
Четверо Героїв Небесної сотні.
Минуло 10 років від часу розстрілів майданівців у Києві

НАШІ ІНТЕРВ'Ю

- 28 **Юрій Леськів**
Пл. сен. Павло Сенаторов:
«В Іспанії перший період розвитку ми пройшли»

ПЛАСТОВА ІСТОРІЯ

- 34 **Богданна Мончак**
Спогад про «Вивірок»

ВІЙНА

- 40 **Юрій Леськів**
Ст. пл. вірл. Анастасія Сохацька, СП:
Будьмо надійною опорою цій країні

ПЛАСТОВА КОЛЕКЦІЯ

- 44 **Андрій Сова**
Печатка 31 пластового куреня імени Софії Галечко

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

- 46 **Олесь Юрченко**
«Кривавий Шлях. Чота Крилатих». Твори Юрія Шкрумеляка

НА ВІЧНУ ВАТРУ

- 48 **Леонід Пасько**
50 **Юрій Бабецький**
51 **Іван Кійко**
52 **Роман Попадинець**
53 **Захар Скляр**
54 **Денис Бондаренко**
55 **Остап Іськів**

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- 56 **Ольга Свідзинська**
Зміст «Пластового шляху» за 2023 рік (числа 209—212)

пл. сен. Юрій Леськів, СМ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

У ЧАС ВІЙНИ ВИДАВАТИ ЖУРНАЛ СКЛАДНО, АЛЕ...

Шановні читачки й читачі! Наш пластовий кварталник продовжує свій шлях, надалі виконуючи низку властивих йому функцій. Передусім, фіксуємо в періодиці важливі пластові події в краях і на між-крайовому рівні. Видання є презентаційним матеріалом, що допомагає формувати думку про нас добродичам, іншим громадським об'єднанням, представникам влади різного рівня, потенційним виховникам чи виховницям, батьківському середовищу. Приємно, що журнал віддавна вважають авторитетним джерелом в архівах і науково-бібліотечних закладах. Мабуть, ви помітили, що «Пластовий шлях» поступово перетворився в історію Пласту в іменах, чого не зустрінемо в жодному іншому пластовому періодичному виданні. Найголовніше, ПШ — це давній видимий зразок пластової традиції, об'єднуючий майданчик.

—”

**АДЖЕ ЧОТИРИ РАЗИ В РОЦІ ЙДЕМО
З ДРУКОВАНИМ ПЛАСТОВИМ СЛОВОМ
В УКРАЇНСЬКІ РОДИНИ У ПОНАД
ДВАДЦЯТИ КРАЇНАХ СВІТУ.**

Таким чином, маємо цілий букет завдань, які виконуємо, але не самі, а з вашою активною допомогою і розумінням.

У час війни видавати журнал складно. Ми зустрілися з низкою труднощів, але маємо підтримку великої пластової родини по всіх краях. Виняткову важливість виходу у світ «Пластового шляху» в теперішню пору розуміють Головний Пластовий Провід та проводи країв. Отже, наші провідники поруч, і ми відчуваємо це надійне плече.

Як ми повідомляли в одному з попередніх чисел, у редакційному складі відбуваються зміни. Наш багатолітній адміністратор, видавець величезної кількості пластової літератури пл. сен. Мирон

Баб'юк, СМ, складає свої адміністративні повноваження. Ми висловлюємо другові Мирону слова величезної подяки за те, що тривалий час він був надійною опорою для «Пластового шляху». В багатьох складних ситуаціях саме він знаходив потрібні рішення, і справи налагоджувалися. Далі потребуватимемо порад цього досвідченого у видавництві пластуна, а тому пл. сен. Мирона Баб'юка вважаємо нашим головним дорадником.

Складно було підшукати відповідного діловода на пост адміністратора ПШ, але ми із цим завданням впоралися. З приємністю повідомляємо, що відтепер адміністратором «Пластового шляху» у США і для інших країв діяспори є знаний і авторитетний пластун пл. сен. Роман Білінський, СМ. Він активно переймає обов'язки від попереднього адміністратора, тож всі адміністративні питання, серед них і щодо передплати, тепер можна полагоджувати саме з другом Романом.

Щодо передплати 2024 року — її продовжено в Україні до 1 травня цього року. В Україні передплата вартість за друкований журнал складає 400 грн. Електронна версія ПШ (чотири числа журналу у форматі PDF) — 200 грн. З цього приводу просимо звертатися до адміністраторки в Україні ст. пл. Тетяни Луценко, Гр. (luchtchenko@gmail.com). У краях діяспори передплата вартість за друкований журнал становить 30 доларів США. Електронна версія ПШ — 10 доларів США. Звертатися просимо до адміністратора у США пл. сен. Романа Білінського, СМ (plastovyshliakh.roman@gmail.com). Всю необхідну інформацію для комунікації з адміністраторами ми подали на сторінках 3 і 4.

Запрошуємо вас залишатися у колі прихильників «Пластового шляху» й цього року, а також ширити інформацію про наш журнал серед інших пластунів, які ще не отримують ПШ. Адже кількість читачок і читачів, яка зростає, додає редакційному колективі більше стимулу для того, щоб журнал ставав щоразу цікавішим і був сучасним у всіх відношеннях.

**ПЛАСТОВИЙ
ШЛЯХ**
ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

**ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ
«ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ» на 2024 рік**

В УКРАЇНІ

Друкований журнал — 400 грн
Електронна версія в форматі PDF — 200 грн

У справі передплати звертатися до адміністраторки Тетяни Луценко а/с 104, м. Київ, 04111, Україна, luchtchenko@gmail.com

В ДІЯСПОРІ

Друкований журнал — \$30 US
Електронна версія в форматі PDF — \$10 US

У справі передплати звертатися до адміністратора Романа Білінського: Roman Bilynsky 1756 Flintville Road, Delta, PA 17314-9163 USA plastovyshliakh.roman@gmail.com

ЗВІТ ГОЛОВИ ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ БУЛАВИ за каденцію від 4 листопада 2019 року до 10 листопада 2023 року

▲ Момент відкриття 21-х Зборів КУПО.
Фото Андрія Зварича

ЗАГАЛЬНЕ

Каденція, яку ми завершуємо, була надскладною для всіх членів Пласту. В перших її місяцях ми зустріли пандемію КОВІДу, яка внесла базові корективи в працю всіх пластових організацій і перевела нашу діяльність в онлайн формат. Ми зосередили майже всю нашу працю на розвитку онлайн сходин та вишколів.

Під кінець другого року світової боротьби з КОВІДОм, 24 лютого 2022 року, Росія поновила і посилила війну проти України. Повномасштабна війна охопила Україну, спричинивши гуманітарне потрясіння та соціально-економічну кризу. Більше ніж 3,500 членів Пласту разом з сім'ями виїхали з України і стали тимчасово переміщеними в інших країнах Європи, Північної Америки та Австралії.

Необхідно відзначити діяльність від перших днів війни членів Пласту в Польщі та Словаччині, які зустрічали біженців на кордонах з Україною та допомагали їм з тимчасовим житлом. Пласт в інших країнах почав активно надавати поміч тим, хто переїжджав у ті країни.

—”— ДІЯЛЬНІСТЬ ГПБ ВІД ПОЧАТКУ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ БУЛА ВПОВНІ ЗОСЕРЕДЖЕНА НА КООРДИНАЦІЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНИ ТА ДОПОМОЗІ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТАБОРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ З УКРАЇНИ.

Найбільший тягар відчув Пласт у Польщі, який влітку 2022 року провів табори для майже 2,500 дітей з України, взимку — 1,200 дітей, і знову влітку 2023 року — 1,500 дітей. Словаччина, Австрія, Італія, Фінляндія також організували табори для дітей з України. Фінансування на ці табори було надано як пластовими організаціями в різних країнах, так і благодійними фондами (наприклад, Канадсько-українська фундація), старшопластунськими та сеньйорськими куренями, ГПБ.

КОРПОРАТИВНЕ

1. Сходини Президії ГПБ відбувалися кожного місяця. До Президії входять: голова, заступник голови, генеральний секретар, діловод фінансів та господарства, діловод видавництва та інформації, діловод спеціальних доручень і проєктів, діловод координації Північної і Південної Америки, головні булавні УПН, УПЮ, УСП та УПС. Також у сходинах брали участь Голова Головної Пластової Ради та попередня голова ГПБ.

На сходинах приймали протокол попередніх сходин та щомісячні фінансові звіти, рішення щодо питань поточної діяльності ГПБ. Сходини також приймали рішення про фінансові операції, які перевищують 5,000 дол. США.

Від лютого 2022 року (від початку війни) до жовтня 2022 року сходини Президії не проводилися. Замість цього щомісяця проводилися сходини Пленуму ГПБ.

2. Сходини Пленуму ГПБ відбувалися щоквартально.

До Пленуму ГПБ входять члени Президії, представники Крайових Пластових Старшин та голова Координаційного центру пластових груп в Європі. Крім прийняття протоколу попередніх сходин Пленуму ГПБ, сходини приймали квартальні фінансові звіти, рішення про фінансові операції, які перевищують 10,000 дол. США.

Від лютого 2022 року (від початку війни) до жовтня 2022 року сходини Пленуму відбувалися щомісяця, а в березні та квітні — щотижня. На цих сходинах вирішувалися питання гуманітарної допомоги для України та переселенців в інших країнах, тимчасово переміщених в Україні, організації таборів в інших європейських країнах та інші види допомоги для України.

3. У серпні 2021 року в Україні зареєстровано Благодійну організацію «Благодійний фонд «Пластовий Ендавмент в Україні»». Його ціль та роль: зберегти кошти, які були отримані в 2014—2016 роках на допомогу пластунам та пластункам, що служили у Збройних силах України на початку війни з Росією, а також спростити отримання благодійних внесків як всередині України, так і від пластових організацій в інших країнах. До Наглядової Ради були призначені: Мирон Спольський, Андрій Ребрик, Богдан Савицький, Наталія Босак, Софія Захарчук.

4. У січні 2020 року подав у відставку заступник голови ГПБ пл. сен. Ростислав Добош, ЦМ, у зв'язку з його участю у місцевих виборах. На його місце на пропозицію Головної Пластової Булави був призначений пл. сен. Андрій Ребрик, ЦМ.

5. Щорічні звіти Plast Conference Inc. були подані до уряду штату Нью-Йорк, США, згідно з вимогами законодавства.

6. Пл. сен. Володимир Базарко як радник з юридичних питань ГПБ допомагав КПС кількох країн із внесенням змін в їхні статутіві та реєстраційні документи, у підготовці статутівих документів новим осередкам.

▲ Звітує Голова ГПБ пл. сен. Мирон Спольський.
Фото Андрія Зварича

7. Діловод фінансів та господарства забезпечив, щоб на всіх банківських рахунках Plast Conference Inc. (ГПБ) в США були правильні підписи уповноважених від організації осіб.

КОМІСІЯ ДОПОМОГИ УКРАЇНИ

Сходини Комісії допомоги Україні, до якої входили представники КПС та пластових груп, відбувалися періодично для розгляду гуманітарних, медичних та інших потреб.

Сходини скликалися залежно від потреб. Під час сходин розглядалися пропозиції від КПС України щодо необхідної допомоги, повідомлення КПС та Груп про можливу допомогу з їхньої сторони.

У зв'язку зі значним збільшенням числа дітей, які беруть участь в пластових сходинах у Польщі, та створенням нових осередків у цьому краї, рішенням ГПБ була надана фінансова допомога КПС Польщі. КПС Польщі найняла працівників, які допомагали в розвитку нових осередків по цій країні, організації літніх та зимових таборів для дітей, які постійно проживають в Польщі, тимчасово переселених дітей та дітей, які приїжджали на табори з України. Табори організовувалися з допомогою ГПБ, куреня «Ватага Бурлаків», КПС Канади, Канадсько-україн-

^ Делегати 21-х Зборів КУПО прийняли багато важливих для подальшої діяльності Пласту рішень.
Фото Андрія Зварича

ської фундації, КПС США та інших організацій та жертводавців.

ЗВ'ЯЗКИ З ПЛАСТОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

В міру можливості я був на зв'язку з Крайовими пластовими організаціями, пластовими групами та Координаційним центром пластових груп в Європі. У зв'язку з пандемією КОВІД, а відтак війною та бюджетними обмеженнями, я не мав нагоди особисто відвідувати пластові організації.

РОЗВИТОК

Завдяки праці Андрія Ребрика та Ростислава Добоша, які відвідували українські громади в різних європейських країнах починаючи від 2017 року, та рішенням ХХ Зборів КУПО створити Координаційний центр пластових груп в Європі, а головне завдяки місцевим членам та ентузіястам Пласту, кількість пластових груп в Європі значно зросла, в першу чергу за рахунок жителів тих країн, а після початку повномасштабної війни також за рахунок тимчасово переміщених.

На час написання звіту створені організаційні структури та постійна діяльність проводиться у пластових групах в 14 країнах¹ (крім 9 країн, де діють Крайові Пластові Старшини), ще 3 країни² є на різних первинних стадіях організації, днями будуть проведені наради із представниками українських громад у ще трьох країнах³.

ВИКОНАННЯ РЕЗОЛЮЦІЙ

ХХ Збори КУПО прийняли серію резолюцій, з яких три були передані голові ГПБ для виконання. Всі три стосувалися посади Начального Пластуна. У зв'язку з пандемією та війною ці резолюції були відтерміновані до наступної каденції.

Дуже важливо, щоби ті резолюції, які делегати приймають на Зборах КУПО, мали реальну ціль, а не пусті слова, і були спрямовані на розвиток Пласту в світі, що постійно змінюється.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Під час цієї каденції члени ГПБ працювали на повну потужність та зустрічали нові виклики, які нам дала пандемія, а особливо війна.

1. Члени Пласту у всіх країнах виконували більше, ніж можна було сподіватися, взяли на себе провідні ролі в організації збірок допомоги для України. Ми не можемо недооцінити наші зусилля та успіхи за цих 4 роки.

2. Ми продовжили і посилили наш чисельний розвиток в тих країнах, де ми були, та створили нові пластові осередки в інших країнах. Це відбувалося при ініціативі та координації заступника голови ГПБ, Андрія Ребрика, та голови Координаційного центру пластових груп в Європі, Христини Санторе, та членів її булави.

3. Діловод інформації та видавництва, Микола Музала, осучаснив онлайн видання ГПБ — нашу веб-сторінку і сторінку на Фейсбук, збільшуючи нашу аудиторію. Ми зареєстрували власний домен, www.plast.global, таким чином стали незалежними в доступі до нашої основної інформаційної сторінки. «Пластовий шлях» почав впевнено переходити в онлайн версію.

4. Діловод спеціальних проєктів, Андрій Генік-Беззовський, виготовив «Політику Пласту про безпеку», «Політику про запобігання ненависті» та ширше питання про повагу до інших і «Правильник поведінки на таборах». Такі напрямні важливі для всіх пластових організацій, а особливо для тих, які не мають можливості самі підготувати подібний документ.

пл. сен. дов. **Мирон Спольський, «ВБ»**
Голова Головної Пластової Булави

18 жовтня 2023 року

¹ Бельгія, Грузія, Данія, Ірландія, Еспанія, Італія, Латвія, Нідерланди, Словаччина, Фінляндія, Франція, Чехія, Швейцарія, Швеція.

² Ісландія, Ливан, Литва.

³ Ізраїль, Об'єднані Арабські Емірати, Туреччина.

ЯКА МІСІЯ ПЛАСТУ (УКРАЇНИ ТА ДІАСПОРНИХ КРАЇВ) У ВИПАДКУ ДОВГОТРИВАЛОЇ ВІЙНИ ТА/ЧИ У ПРОЦЕСАХ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

пл. сен. дов. ОЛЬГА МУХА, ЧХ
ст. пл. вірл. АНАСТАСІЯ СЛЮСАРЕНКО, Бунт
Фото ст. пл. гетьм. скоба Андрія Зварича, СМ

^ Дискусія в розпалі. Слово має пл. сен. Ольга Муха, ЧХ (праворуч). Сидять зліва: пл. сен. Марко Якубович, ЛЧ (США), пл. сен. Борис Франкевич, V (Німеччина), пл. сен. Ольга Герус, ЧоК (Україна), пл. сен. Хрестина Кметь, Гр. (Австралія).

В часі ХХІ Зборів КУПО у Варшаві, 17 листопада 2023 року, у форматі панельної дискусії із двох частин (онлайн та офлайн) відбулась майстерня «Яка місія Пласту (України та діаспорних країв) у випадку довготривалої війни та/чи у процесах відбудови України».

За мету було поставлено відкрити щирі і предметну дискусію про майбутнє Пласту в Україні та діаспорі, окреслити можливі сценарії розвитку, враховуючи складність обставин, та сформувати атмосферу єдності і співпраці, а не конкуренції і протистояння.

Як ми можемо забезпечити взаємодію та взаємопідтримку між усіма частинами Пласту та що нам перешкоджає? Як позначати і враховувати різноманітність росту організації при формуванні стратегій розвитку? Які можливі способи вирішення «конфлікту інтересів» та балансу між потребами діаспори та України? Зрештою, як ми можемо припинити сваритися про правильники, узгодити різні методи та використувувати їх як додатковий ресурс? Як правильник може стати інструментом розвитку, а не обмеженням?

—”—

ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АТМОСФЕРИ
«ЄДНОСТІ ТА СПІВПРАЦІ»
В МЕЖАХ ПЛАСТУ
НА РІЗНИХ КОНТИНЕНТАХ
БУЛИ ЗАПРОШЕНІ ЛІДЕРИ ДУМОК
ТА ПРЕДСТАВНИКИ РІЗНИХ КРАЇВ
ДЛЯ ОБ'ЄКТИВНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ
УСІХ ПРОБЛЕМАТИК ТА ПОШУКУ
МОЖЛИВИХ РІШЕНЬ.

ПРО ДОПОВІДАЧІВ

Митрополит Борис Гудзяк,
архієпископ Української греко-католицької архієпархії в Філадельфії, США, президент Українського Католицького Університету, Україна; Голова відділу зовнішніх церковних зв'язків УГКЦ, громадський діяч, провідний науковець у галузі церковної історії, перший ректор УКУ у Львові. У 2015 році став кавалером Ордена Почесного легіону. Член куреня «Орден Хрестоносців», член наглядової ради Пласту.

Роман Ващук,
історик за освітою, на дипломатичній роботі від 1986 року. За місцем проживання — канадієць, з серця і походження — українець. Надзвичайний і Повноважний Посол Канади в Україні (2014—2019). 9 грудня 2021 призначений бізнес-омбудсменом в Україні.

Пл. сен. праці Оля Герус, ЧОК,
представниця пластунів України
Доедналась до Пласту в 1997 році, здобула ступінь гетьманської вірлиці. За час праці в Пласті була новацькою впорядницею, організувала вишколи та табори УПН, виконувала адміністративну роботу у різних ролях на рівні станиці та краю впродовж тривалого часу. Зараз є членом КІПР та працює над проектом оновлення виховної програми. У професійній діяльності — менеджерка.

Пл. сен. праці Борис Франкевич, V («Бось»),
представник пластунів Європи
Пластує від 1988 року в Німеччині. Виконував обов'язки крайового референта УПЮ в 1999—2005 роках. Комендант ЮМПЗ 2017 «Серед лісу». Зараз діловод УПЮ при Координаційному центрі Європи. Комендант багатьох очних, онлайн і гібридних вишколів юнацьких впорядників у Німеччині та Європі. У професійній діяльності — керівник хірургічної секції відділу невідкладної медицини університетської лікарні Регенсбурга.

Пл. сен. Хрестина Кметь, Гр,
представниця пластунів Австралії
Пластує від 1977 року. Впродовж тривалого часу займалася розвитком УПН в Австралії, залучала до Пласту не лише дітей, а й їхніх батьків. Організаторка вишколів впорядників УПН. Бере активну участь в програмах громади Австралії; членка Управи Австралійської федерації українських організацій (СУОА). Її роль зв'язкової для Австралійської-української парламентської групи дружби призвела до взаємодії як з урядом штату, так і з австралійським федеральним урядом у дискусіях щодо місцевих питань багатокультурності та міжнародних справ для підтримки України.

< Делегація від Пласту Австрії

< «Ми вчимося бути відкритими», — говорить пл. сен. Борис Франкевич, V

< Під час дискусії думками ділився голова КПС США пл. сен. Марко Якубович, ЛЧ

У професійному житті Хрестина створила та розвинула успішні сімейні бізнеси, включаючи виробництво продуктів харчування, і зараз разом зі своїм чоловіком керує будівельною компанією в Мельбурні.

Пл. сен. Марко Якубович, ЛЧ,
представник пластунів США
Належить до Пласту вже 50 років, починаючи з новацтва. Був зв'язковим 8 років, головою Округової таборової комісії оселі «Писаний Камінь» впродовж 10 років. Разом з дружиною Дарцею створив благодійну фундацію, щоб підтримувати цю пластову оселю, де кожного літа перебуває близько 200 таборовиків. Марко завершив 4-річну каденцію як Головного Булавний УПЮ, раніше був діловодом фінансів та господарства при ГПБ. Голова КПС США. Професійно є фінансовим директором компанії «Howmet Aerospace».

Пл. сен. довіри Ольга Муха, ЧХ,
представниця пластунів Великої Британії,
модераторка розмови
У Пласті від 1994 року, юнацька виховниця, діловод інформації ГПБ, попередньо — заступниця Голови КПС Великої Британії та референтка преси й громадських зв'язків краю. У станиці Лондон займається розвитком морського пластування, інструкторка каякарства та лещетарства. У професійному житті — аналітик і стратег, працює у сфері прав людини, культурної адвокатури та кризових комунікацій.

QUO VADIS, ПЛАСТЕ?

Пласт за останні десятиліття переживав бурхливий розвиток, зокрема у відповідь на значний суспільний запит в Україні. Втім, зміни у світі спонукали Пласт подекуди перевизначати свою роль. Збільшення числа українців в діаспорі, зумовлене військовими діями на Батьківщині після повномасштабного вторгнення ворога, спричинило зміну місії Пласту. Нерівномірні зміни у географії діаспори, зокрема масштабні переселення до Європи (кількість членства деяких станиць зростає в багато разів), але обмежене число нових членів у США та Австралії, спричинили різний запит росту, потребу взаємодії з різними культурними, історичними середовищами, адаптації до юридичних обмежень та інших факторів (соціально-економічних, урбаністичних тощо).

**СПІЛЬНОЮ ДЛЯ ВСІХ КРАЇВ
Є ПРОБЛЕМА БРАКУ ВИХОВНИКІВ.
ТОЖ ПОСТАЄ ПИТАННЯ, ЯК ВІДПОВІДАТИ
НА ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО СВІТУ, ЯК,
ЗРЕШТОЮ, АДАПТУВАТИ МІСІЮ ПЛАСТУ
ДО ТЕПЕРІШНЬОГО ТЕМПУ ЖИТТЯ.**

«У НЕСТАБІЛЬНІ ЧАСИ МИ – НАЙБІЛЬШИЙ РЕСУРС»

Розмову відкрив діалог-настанова двох провідників пластової думки, що підключилися до КУПО онлайн, — митрополита Бориса Гудзяка та дипломата Романа Ващука.

—”

«Звісно, життя на високих обертах, вимушена еміграція, втрата близьких та звичного середовища, численні етичні й побутові проблеми вплинули на всіх нас. Однак усім нам слід пам'ятати, що Пласт формує не тільки м'язи — Пласт формує цілісну людину, а зрештою — цілює серця», — розпочав владика Борис.

Чар пластування, гумор, критична самооцінка, усмішка і Боже благословення, — ось його настанови на важкі часи. «Не піддаватися коливанням емоцій, а щоразу, переживаючи пристрасні чи ревновці, згадувати про тих, хто на фронті, і ціну нашої свободи», — нагадав владика Борис.

—”

«У важкі часи, коли навколо багато агресії та ненависти, саме Пласт ставав середовищем згуртування, приязні та підтримуючої комунікації. Спільність досвіду і світогляду, присутність (включеність), професійність та прив'язаність до цінностей — ось що дозволяє розуміти сутність, вміння бачити справжнє та аналізувати й діяти. Пластун вміє бачити позитив, адже завжди доброї гадки», — говорить Роман Ващук.

Зала Зборів КУПО вітала друга Бориса, ОХ, та друга Романа, ЛЧ, пластовим гаслом «СКОБ» та бурхливими оплесками.

«ЄДНІСТЬ НЕ ОЗНАЧАЄ БУТИ ОДНАКОВИМИ»

Після надихаючого вступу із вірою у майбутнє настав час дуже практичної і чесної розмови про те, що перешкоджає нам окреслити спільну стратегію.

ОБГОВОРЕННЯ РОЗПЧАЛИ ІЗ ЗАПИТАННЯ ПРО АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ КРАЇВ.

Модераторка пл. сен. дов. Ольга Муха, ЧХ, надала перше слово представниці України пл. сен. Ользі Герус, ЧоК: «Ми маємо на меті збільшення кількості членства, зокрема дорослих з громади, але водночас не готові брати всіх охочих. За роки втілення однієї з цілей стратегії — рівномірного поширення організації по всій Україні — ми зрозуміли, що нам дуже важливо брати до гурту “наших людей”, зі спільними цінностями, щоб залишатись тими, ким ми є».

Щодо викликів пластунів Європи висловився пл. сен. Борис Франкевич, V: «Ми мусимо бути відкритими до сучасної молоді, використовувати сучасні підходи. Та в цілому немає потреби “вигадувати велосипед”, потрібно будувати “банду”, як писав Юрій Старосольський у своїй праці “Велика гра”: повести юнацтво в гори і дати якийсь виклик. Дорослим впорядникам немає сенсу дискутувати про строгість дотримання правильника в порядку, чи всі слідують його приписам однаково. Наше головне завдання — дати дітям середовище для розвитку та веселощів. У молоді в Європі та у вимушених переселенців через сучасну війну є запит на українськість, але діти очікують сучасних підходів від організації і звичайних дитячих радощів. Маємо задуматись, як їх забезпечити».

Пл. сен. Марко Якубович, ЛЧ, та пл. сен. Хрестина Кметь, Гр., зійшлись на спільному виклику у своїх краях, США та Австралії. Марко зазначив: «Молодь, що прибула до США внаслідок сучасної війни, шукає комунікації з однолітками в українському середовищі, і тому приєднується до Пласту». Хрестина доповнила: «До Австралії у пошуку прихистку прибули неукраїномовні українці, і Пласт їх вчить мови та культури, причому не лише дітей, а й їхніх батьків».

У продовження дискусії модераторка зазначила, що у Пласті склалася ситуація, коли є багато дітей та молоді, але, на жаль, замало виховників. Разом з тим є багато культурних відмінностей у контексті світового Пласту. Тому Ольга Муха поставила запитання спікерам:

ЧОГО МИ МОЖЕМО УНИКНУТИ З ЦИХ ВІДМІННОСТЕЙ, ЩОБ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ЯКІСНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ САМОРОЗВИТКУ МОЛОДІ?

< Пл. сен. Ольга Муха, ЧХ, модерує онлайн-частину з поважними гостями

< Немає більшої приємності, ніж проголосувати за те, у що віриш

< Добра та дискусія, що спонукає до обговорень

Першою слово взяла Ольга Герус і поставила провокативне питання у відповідь, яке звикла ставити перед собою останнім часом, аби оцінити серйозність проблеми: «А що з того?» Згодом продовжила свою думку: «...чому нам настільки важливо, що в нас є відмінного?» Натомість Ольга хотіла би уникнути в Пласті формувань на кшталт «наше питання найважливіше» (в контексті країв) — як зараз, так і в майбутньому нам потрібно акцентувати увагу на наших спільностях, а не відмінностях.

Марко Якубович продовжив відповідь: «У багатьох дискусіях форма виявляється важливішою, аніж зміст. Натомість нам у Пласті потрібно більше фокусуватись саме на змісті і говорити здебільшого про нього». Як приклад навів досвід проведення деяких таборів у США, коли учасниками було запрошено також пластунів з України. На початку цих таборів провід вирішив наголосити: «...Буде відбуватися щось дуже схоже до таборів в Україні, буде весело, але трохи інакше, просимо бути до цього готовими і взяти максимальну користь і насолоду від таборування». Учасники, яким вдалось змінити ставлення до форми, відчували насолоду від табору, а хто не зміг — тим було складно. «Єдність не дорівнює однаковості. Зведення до єдиного шаблону збіднює», — стверджує Марко.

Дискусію продовжила Хрестина Кметь: «Кожен край має свої локальні особливості, наприклад, в Австралії є свої специфічні природні умови, і треба адаптувати пластову програму, зокрема, не можна палити ватру, бо це небезпечно і заборонено через ризик виникнення пожежі. Такі особливості не мають бути на заваді пластовій програмі, натомість методи та підходи можуть бути гнучкими і враховувати особливості країв».

Борис Франкевич доповнив попередніх доповідачів: «Ми витрачаємо дуже багато часу й ресурсу на з'ясування відмінностей — до прикладу “...що перше співаємо на відкритті: гімн чи молитву?” А можливо, тут навіть немає місця для дискусії, оскільки легенда каже, що могла бути звичайна історична помилка Олеся Криськова, який активно переймав досвід діаспори для України після становлення незалежності, і він “просто переплутав”, тому правильники стали відмінними цілком випадково? Ми маємо бути інклюзивними і вчитись бути відкритими серцем і очима, заглядати у зміст, а не у форму. Різноманітність — це добре: ми можемо сказати і “каструля” і “баняк»».

«Та ми взагалі у відрі варимо!» — пожартував хтось із зали.

ЯК МИ МОЖЕМО ОКРЕСЛИТИ НАШ ПЛАН РОЗВИТКУ, ВРАХОВУЮЧИ ВІДМІННОСТІ? — так звучало наступне питання до дискутантів.

«Потрібно дати молодим більше пластової влади і довіряти один одному. Візьмімо до прикладу досвід КУПО: З'їзд УСП тривав 2 години і був ефективним, а З'їзд УПС затягнувся на два довгі вечори. Зміни впроваджувати дуже важко, але треба це довірити юнацтву і старшим пластунам», — вважає Борис Франкевич. Марко Якубович погодився із попередньою тезою і також навів приклад: «У США нещодавно обрали молодого станичного. Сеньйори мають бути не основним уладом у Пласті, а дорадчим».

Оля Герус поділилась історією однієї родини. Під час приготування риби було прийнято завжди обрізати її хвіст, з покоління в покоління, і лише одна внучка запитала: «А чому ми так робимо?» І виявилось, що в пра-прабабусі просто була мала бритванка, де риба не вмщалась повністю. Нам треба почати ставити собі в Пласті запитання “чому?” Отримувати відповіді буде однозначно непросто. В Україні ми маємо багато не-проговореного болю — в радянські часи неможливо було ділитися травмами репресій, Голодоморів, і лише через декілька поколінь ми починаємо знаходити силу заглядати у родинні історії та рефлексувати, ділитися. Нещодавно пластуни у Польщі і польські харцери вирішили залишити проблеми минулого у минулому та організували разом захід “Полум’я братерства”. В такий спосіб вони запропонували громадам України та Польщі думати про майбутнє, шукаючи спільну платформу для цього. Нам слід брати приклад з подібних історій».

«Наша спільна платформа — це Пласт, — доповнила Хрестина Кметь. Наша історія важлива і дає нам контекст. Так, колись перші українські мігранти купили оселі і зберегли українську спільноту, але нам треба думати про майбутнє. Молодь — це майбутнє, хай роблять свої помилки і пробують, а ми, сеньйори, маємо бути поруч за потреби, але не заважати».

ПІДСУМКИ ДИСКУСІЇ

Комунікація — ось наш ключ. Комінікація і повага, а також трохи частіше пригадування, що Пласт — це Велика гра, а для гри потрібна включеність, щирий інтерес і трохи легкості.

— ” —

КОМУНІКУВАТИ – ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ ГОВОРИТИ ЧІТКО Й ВІДКРИТО ПРО СВОЇ ПОТРЕБИ, ЦЬОГО ЗАМАЛО. ДЛЯ УСПІШНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ПОТРІБНО ЩЕ Й СЛУХАТИ, А ЩЕ ВАЖЛИВІШЕ – РОЗУМІТИ І ПРИЙМАТИ ІНШОГО.

Вміти замість «а в нас не так!» сказати: «о, як цікаво, розкажіть більше, ми так ще не вміємо!» На противагу «так неправильно!» бути спроможним сказати: «є ще одна можливість!»

Розуміти, що майже за кожним «це дурне, так не пасує!» ховається «мені це болить», а «тихо, жодних дискусій!» прикриває «я насправді не маю на це відповіді й не знаю, що сказати».

Не знаєте як? Питайте дітей. Вони, певне, і самі не знають, але точно подадуть цікаві ідеї.

**«ПОПЕРЕДУ БУДУТЬ
ВЕЛИКІ ВИКАКИ...»**

пл. сен. БОГДАН КОЛОС, КВ
Фото Юлії Метелиці

У пластовій домівці в Торонті в перших днях березня відчувалася позитивна напруга та загальне піднесення.

Перед пластовим зібранням, КПЗ'їздом, завжди є хвилювання, особливо коли є нагода відновити давні дружні стосунки та виробити нові знайомства з друзями та подругами з різних куточків Канади чи навіть з-поза її меж.

Пласт Канади має членів по всій країні: від Монктону на сході до Ванкувера на заході, та в багатьох більших містах поміж ними.

На урочистому відкритті річних загальних зборів учасники згадали п'ятдесятьох пластунів-героїв, які, не зломивши своїх присяг, загинули, захищаючи Україну від загарбників. Їх імена відчитав під час Служби Божої пластовий капелан.

Метою КПЗ'їзду є перегляд праці, виконаної в попередньому році, і, що важливіше, планування праці на наступний рік.

Серед заходів, про які звітували, були новацькі та юнацькі табори, які відбулися у 2023 році, зокрема в Скелястих горах Альберти, в Алгонквін Парку Онтаріо, на пластових оселях «Багурин» і «Пластова Січ». Велике число канадських пластунів брало участь в МПЗ — міжкрайовій американсько-канадській зустрічі недалеко Клівленда, США.

Пластові делегати поділилися своїми враженнями з 21-х Зборів КУПО та відвідин пластових осередків у Кракові та Варшаві. Розповіли про формування нових крайових пластових провідів та зріст пластових осередків в Європі, а також про спроби охопити та організувати зростаючу кількість української молоді поза межами України.

Пластова діяльність полягає в тому, щоб вчитися і вправляти протягом року, а тоді бути готовим до літніх викликів на свіжому повітрі в природі. Тому референти юнацтва та новацтва, разом з виховниками, поділилися своїми плянами щодо підготовки до цього-річних літніх таборів. Курінні проводи шукають цікаві місця, де б можна було провести табори і мандрівки, складають програми, виповнені викликами для своїх членів, беручи до уваги безпеку та рівень вироблення юнаків та юначок.

Найбільшим викликом для цього-річного КПЗ'їзду було розуміння, що наплив нових переселенців з України до Канади виявляється у значному збільшенні пластового членства. Цих нових членів треба забезпечити відповідними вишколами та програмами. В часі з'їзду заприсяжено деяких нових дорослих пластунів, членів новостворених пластових осередків.

Друг Ігор Михальчишин з Конгресу Українців Канади (КУК) представив делегатам статистику та інформацію, зібрану з урядових джерел, від КУК-у та з вебсторінки Ukrainesafehaven.ca.

**ЗА МИНУЛІ ДВА РОКИ ДО КАНАДИ
З ЕВРОПИ ПРИБУЛО
ПОНАД 250 000 УКРАЇНЦІВ.
БІЛЬШІСТЬ З НИХ – ЦЕ МОЛОДІ ЛЮДИ,
ЯКІ, МОЖЛИВО, НЕ ПОВЕРНУТЬСЯ
В УКРАЇНУ ПІСЛЯ ВІЙНИ.**

Більшість оселилися в провінціях Онтаріо, Альберта та Манітоба, де діють пластові станиці. Нові групи пластунів формуються у таких місцях як Ванкувер, Кітченер-Ватерлу, Монктон та деякі менші міста.

Нашим завданням є бути готовими прийняти цих потенційних нових членів. Застановляємось над питанням, чи зможемо знайти достатню кількість досвідчених виховників та добровольців для цієї роботи, чи зможемо провести відповідні вишколи. Провідники поділилися своїм досвідом про те, що працює, а що потребує ще удосконалення.

< Учасники і учасниці нарад УСП

> Новообрані члени КПС Канади. Перший ряд: Наталка Мисаковець, Марта Гнатів (заступниця голови КПС), Катруся Долішна (новообрана голова КПС), Любка Белей (заступник голови КПС), Дарія Горбай (голова КПС попередньої каденції), Мотря Джулинська

Під кінець з'їзду номінаційна комісія подала внесок на голову КПС та листу на новий крайовий провід, які були обрані одностайно.

Новообрана голова КПС Канади пл. сен. Катруся Долішна виступила із заключним словом. Подякувавши за довір'я, подруга Катруся заявила, що склад новоствореної КПСтаршини і КПРади дає їй велике вдволення, бо буде нагода співпрацювати з довголітньо знайомими пластунами-товаришами, а також з молодими, амбітними, життєрадісними виховниками-провідниками, які охоче зголосилися до праці.

—”—

**ВОНА СКАЗАЛА: «ПОПЕРЕДУ БУДУТЬ
ВЕЛИКІ ВИКАКИ – НЕ ЛИШЕ В
ІСНУЮЧИХ СТАНИЦЯХ, А Й ЩОДО
РОЗВИТКУ І ВТРИМАННЯ НОВИХ
ПЛАСТОВИХ ГРУП У КАНАДІ.
ОБОВ'ЯЗКОВО ДАЛІ ДОПОМАГАТИ НАШИМ
БРАТАМ І СЕСТРАМ В УКРАЇНІ, БО ВОНИ
ЗАХИЩАЮТЬ НАШУ БАТЬКІВЩИНУ!»**

Розпочався новий етап в історії Пласту Канади. Закликаю всіх до дружньої співпраці!

ПРО ПРІОРИТЕТИ НОВОЇ КРАЙОВОЇ ПЛАСТОВОЇ СТАРШИНИ США ГОВОРИЛИ У ДЕТРОЙТІ

ст. пл. гетьм. вірл. СОФІЯ ШИПРИКЕВИЧ,
референт преси КПС США

У жовтні кожного року в США відбувається Крайовий Пластовий З'їзд, що збирає пластунів зі всіх куточків Америки. Протягом останніх кількох років через пандемію COVID-19 ця подія тимчасово перейшла у віртуальний формат, але 20—22 жовтня 2023 року КПЗ'їзд США знову відбувся наживо. Місцем його проведення було обрано пластову домівку у Детройті. Ця домівка має особливе значення для Пласту в Америці, бо саме тут у 1949 році мала група пластунів, яка прибула з Європи, заснувала першу станицю. У 1951 році пластунни в Детройті купили перший Пластовий дім, який став місцем сходин і занять для станиці і КПСтаршини. Там також зберігається пластовий архів, перевезений з Німеччини. Тому для делегатів цього КПЗ'їзду зустріч у такому знаковому місці була приємною і пізнавальною водночас.

Після заслуховування звітів членів попередньої КПС і КПРади учасники з'їзду працювали в нарадах різних комісій: таборової, резолюційної, господарської, номінаційної, статуткової, станичної та комісії інклюзивності. На КПЗ'їзді також відбулася Мала Рада Скобиного Круга. В кінці був обраний і запряжений новий провід Пласту США.

До нової Крайової Пластової Старшини увійшли:

пл. сен. Марко Якубович, ЛЧ (голова)
пл. сен. Роман Шиприкевич, ЧК (1-й заступник)
пл. сен. Дарця Якубович, ПС (2-га заступниця)
пл. сен. Адріян Дмитренко, ЛЧ (3-й заступник)
ст. пл. вірл. Оленка Гладка, Гр.
(референт новацького вишколу)
пл. сен. Ксеня Козак, ЛМ
(референт юнацького вишколу)
пл. сен. Лариса Попадюк, ШОК
(голова крайової таборової комісії)
пл. сен. Ростик Слабичкий, ЧМ
(крайовий комендант новацтва)
ст. пл. вірл. Діяна Ганчук, ПС
(крайова комендантка юнацтва)
пл. сен. Арета Бойко, Гр. (референт тілового виховання)
ст. пл. гетьм. вірл. Софія Шиприкевич
(референт преси)
ст. пл. Юстин Матійціо (референт комунікацій)
пл. сен. Дарка Темницька, ЧП
(протоколярний писар)
пл. сен. Богданна Ковальчук, Тис. (референт УПС)
ст. пл. скоб Христовор Бей, СМ
(крайовий булавний УСП).

До складу Крайової Пластової Ради обрані:

пл. сен. Аня Гнатейко (голова), ЛМ
пл. сен. Андрій Козак, ЧМ
пл. сен. Орест Пенцак, ЧМ
пл. сен. Арета Куріца, ЛМ
пл. сен. Михась Савицький, ЧК
пл. сен. Христя Козак, СП
пл. сен. Ірена Пелех Зварич, СП

Після виборів проводу новообраний голова КПС пл. сен. Марко Якубович окреслив своє бачення майбутнього Пласту в США. Він наголосив, що великою частиною провідництва є дії, які зроблять «завтра» кращим, ніж «сьогодні». Друг Марко закликав до швидкого руху та уникнення перевалкування рішень, зауваживши, що ми можемо стати мудрішими і навчатися з досвіду, щоб у майбутньому робити важливі зміни.

ДРУГ МАРКО СФОРМУЮВАВ І ПОЯСНИВ ТРИ ГОЛОВНІ ПРІОРИТЕТИ В РОБОТІ НОВОГО ПРОВІДУ ПЛАСТУ В США, ПЕРШИМ З ЯКИХ Є ПРОГРАМА БЕЗПЕКИ І ЗДОРОВ'Я.

< Світлина на згадку. Делегати і делегатки Крайового пластового з'їзду США. Фото Марти Джекс

Він наголосив: «Я працюю в індустрії понад 30 років і бачу, як ми серйозно ставимося до безпеки. Ми повинні мати таке ж серйозне ставлення до безпеки і здоров'я наших дітей у Пласті. Всі діти повинні залишатися у тому стані, в якому прибули на табір або пластову подію. Батьки мають бути впевнені у безпеці своїх дітей під час пластових заходів. Це включає як фізичну, так і ментальну безпеку та здоров'я».

ДРУГИМ ПРІОРИТЕТОМ Є ЗРОСТАННЯ ПЛАСТУ.

Голова КПС розповів, що за останні два роки війни в Україні пластова спільнота в США значно збільшилася, а станиці кількісно зросли на 15-30 відсотків. Також нові громади українців почали формуватися в тих містах, де раніше не було Пласту. Тому друг Марко вважає, що пластунни в США мають докласти всіх зусиль, щоби в цих громадах також започаткувати Пласт, бо ми маємо тепер унікальну можливість розширити нашу організацію та забезпечити її ще на одне або навіть два покоління. Він наголосив, що ми знаходимося зараз в точці перегину, в якій Пласт може почати свій новий етап великого зросту.

ТРЕТІЙ ПРІОРИТЕТ ДЛЯ НОВОГО ГОЛОВИ КПС У США – ЦЕ УДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАСТОВОЇ ПРОГРАМИ.

Ми маємо запровадити нові форми таборів, створити сильну систему і програму для самітників. Табори мають впроваджувати нові форми прогулок і нові заняття для новацтва та юнацтва. Друг Марко наголосив, що особливу увагу треба зосередити на якості наших виховно-вишкілних таборів і на підготовці нових виховників, бо «якщо організація буде рости, будуть нові пластунни провадити цими гуртками, роями, і для їх підтримки потрібно мати матеріали і вишколи».

Ці три пріоритети є основними в роботі нового проводу Пласту в США і залишаються незмінними. Всі пластунни щиро вітають з обранням нової КПСтаршину та КПРаду і бажають їм втілити свої плани та задуми для розвитку і зростання нашої організації.

ВПЕРЕД І ВГОРУ! ЛИШ НЕ ЗАБУДЬ ЛЬОДОРУБ!

У СЛОВАЧЧИНІ ВТРЕТЕ ВІДБУВСЯ «ШАЛІК» — УНІКАЛЬНА ШКОЛА ЛЬОДОЛАЗІННЯ НЕ ДЛЯ СЛАБКДУХІВ

пл. сен. дов. ОЛЬГА МУХА, ЧХ

Ми встали о 6:30, швиденько поснідали і о 7:30 вирушили в дорогу. По дві канапки, яблуко, банан і місцеві вафелька, термос чаю — до пригоди готові. Нас розділили на дві групи, відповідно до досвіду, я потрапила до «чайників», що ще ніколи не лазили на льоду, тим часом більш досвідчені «кип'ятільники» скочили у витяг і відправились на свій водоспад. Ми ж свій витяг прогавили, тож вирішили самостійно піднятися на першу висоту — Гребенок (1263 м, 45 хв стрімкого підйому). Ліниво попили кавусі у Райнеровій хаті й оптимістично взялися набирати висоту. Десь навколо ховалися водоспади Студеного потоку, а наш водоспад ховався особливо вдало.

Навколишній туман мірою віддалення від цивілізації згущався в правдиве гірське «молоко», ми час до часу звіряли мапу й GPS-координати інструкторів та наполегливо долали висоту. У Високих Татрах не можна інакше — це дуже особливі й вимогливі гори. Це неодмінно дивує: як серед величезного плато раптом нізвідки височіють стрімкі скелясті щити химерних обрисів, які виникли від впливом льодовиків.

Не менш химерно виглядала, мабуть, і наша група відчайдухів, що на четверту годину мандрівки «вперед і вгору» нарешті почала щось підозрювати. Тим паче, що група «кип'ятільників» уже думала про завершення лазального дня, а ми ще й не дісталися до своєї точки призначення. «Там, де старші пластуни здобувають вмілості, сеньйори на півшляху до здобуття інвалідності», — переводячи подих, ділилися чорним гумором ми із таборовим товаришем дитинства Андрієм Андрейківим, ВБ, що, як і я, вирішив, що молоді ми і світ (високих гір) нам відкрито.

Коли схил став відчутно стрімкішим, ми, під керівництвом досвідченого горюля Дениса Угриня, ВБ, вирішили зійти з протоптаної стежки й траверсувати гору у напрямку водоспаду, аби не вийти на сам Ломницький Щит. Хоч, судячи з усього, залишалося нам вже не так багато. Коли траверсуєш засніжену гору, дуже важливо йти строго слід у слід, інакше провалюєшся в глибокий і важкий сніг десь по груди, а виборсуватись уже не так просто, а часом і небезпечно. Не знаю, чи бачили ви колись зденерованого лижника, але те, наскільки стурбувався наш словацький інструктор, було помітно за його відмінною лещетарською технікою та мовою тіла, коли ми врешті зауважили його далеко... внизу. Ну що ж, для пластунів кілька гірських кілометрів — точно не виклик. Загалом 5 годин зайняла наша дорога до таємничого водоспаду, де ми врешті взули «кішки», озброїлись льодорубами і взялися підкорювати нову стихію. Лазити льодом — ціла

1. «Бунтарки» і «Бурлака»: Анна Андріїв, Тетяна Пацай, Роксолана Сидорська, Павло Сенаторов. Фото Софії Гладкої
2. Сходження на лід. Інструктує Оксана Літинська (ліворуч). Фото Павла Сенаторова
3. Вибух кольору — Діана Демченко. Фото Софії Гладкої
4. Софія Гладка страхує напарницю, а Емілія Яцишин демонструє фірмову шапку «Шалика». Фото Павла Сенаторова
5. Перед виходом на лід — тренування на скелі. Тетяна Пацай і Роксолана Сидорська.
6. Руслана Бакун налаштовується на виклик гір. Фото Павла Сенаторова

^ «Бурлака» Андрій Андрейків втілює рекомендацію «помандрувати світами». Фото Марії Гарбали

наука, від спорядження і техніки, суттєво відмінної від скелелазіння, та до секретів як не змерзнути, очікуючи своєї черги. На щастя, ми мали повний супровід найкращих з найкращих — Петер Томко, словацький інструктор і рятівник, та Валентин Сипавін, трикратний чемпіон України з альпінізму, що має 5 сходжень на Еверест та очолив першу українську антарктичну делегацію у 2022 році. А також наших «рідних» чемпіонів гір і пластування — Оксану Літинську та Дениса Угрину. Погодьтеся, кращого товариства для шалених звершень годі знайти!

Один день «ШАЛиКа», чи «Школи Льоду» 2024, завершився після заходу сонця: сходили з гір ми уже з начальними ліхтариками, пекельно втомлені, з оббитими колінами та обвітряними обличчями. Тривав третій вишкільний табір з льодолазіння в словацьких Високих Татрах.

«То не я винуватий, що ми втяли це вже втретє! — сміється Володимир Кравець, ВБ («Влодзь»), заступник голови КПС Словаччини з розвитку і співпраці з краями, «хрещений батько» «ШАЛиКа». — То все Денис!» «Еге ж, — підтверджую. — Завжди, куди з ним не поїду, це перетворюється на школу виживання!» Сміємося вже усі.

Насправді вся історія почалася в Українському клубі Лондона, на Голанд Парк Авеню, коли один із потенційних кандидатів до «Ватаги Бурлаків» міркував, як заявити про себе. На пораду Дениса виник задум зробити унікальний табір, який ще не існує в Пласті і,

підозрюємо, у скавтів теж) і який би займався льодом. Первісно думали про Коні в Італії, та порахувавши вкладку, збагнули, що це надто коштовна забава. І тут у гру увійшла бурлацька мережа: Денис зв'язався із Влодзьом та Іваном Бандрівським, ВБ («Бадя»), кваліфікованим інструктором з льодолазіння та бездонним джерелом не вельми гречних анекдотів, який запропонував Високі Татри як альтернативу. Високі Татри — найменші серед найвищих (25 вершин по 2500 м, найвища — Герлаховський Штит, 2655 м). Для творення табору треба було змішати Татри з бурлацьким завзяттям та додати харизму самого Влодзя, якого у Словаччині знають геть усі і який буквально може домовитись із усіма і про будь-що.

У цей же час у Словаччині взялись за відновлення повноцінної роботи Пласту. Для відновлення членства в КУПО було необхідно через таборування довести свою присутність і спроможність решті пластового світу. Цей табір мав ще один несподіваний вислід: став стимулом для утворення Альпійської Полонини, третьої у «Ватазі Бурлаків». «І ВБ, думаю, завдяки цьому почала в Європі розростатись», — стверджує Влодзь, а ми не можемо не погодитись.

Влодзь свого часу мав довшу «пластову відпустку», тож запитую його:

— **Що спонукало Тебе повернутися до Пласту й вкладати в нього стільки часу і зусиль? Це величезна робота і фантастичні результати!**

— Одного дня я приїхав з дітьми, Христиною і Мартином, та дружиною Мар'яною в Бельгію на Свято весни станиці Лондон. Там я знов відчув Велику гру в повній її красі. З розумінням, що хочу, щоб мої діти виростили в Пласті, вирішив відновити свою пластову діяльність. Основним мотором для мене є мої діти, а підтримкою, без якої нічого б не було, — дружина. Хочу, щоб мої діти мали своє українське середовище, були добрими громадянами своєї держави і патріотами України. І Пласт за межами України, на мою думку, є ідеальним місцем для втілення цих бажань. Я не знаю, де вони проведуть своє життя, але знаю, що якщо вони будуть пластунами, то багато де у світі знайдуть однодумців і не «загубляться».

Пласт у Словаччині відновив свою діяльність в 1991 році і не переставав працювати дотепер. Мав свої більш і менш активні періоди. Влодзь став потужним імпульсом його розвитку:

— Ми у Словаччині кожен рік проводили літні табори для 80-120 дітей. Здебільшого завдяки родинам Довговичів, Рибаків та інших. З них пластунів було десь менше половини. Та треба розуміти особливість цієї країни: у північно-східній Словаччині українці — це не лише ті, хто емігрував, а й автохтонне населення. Тож важливою частиною роботи Пласту було втримати у них наші традиції. Частиною таборів була і є «Школа українистики». З цих таборів щороку до Пласту долучалось декілька дітей, забезпечуючи ріст чисельності. Однак стабільну роботу гуртків організувати не виходило кілька років поспіль. Натомість Пласту вдалося налагодити роботу української школи в Братиславі.

На останніх Зборах КУПО у Варшаві Словаччина відновила членство в Конференції в якості краю. Тому історія Пласту на Пряшівщині, що почалася у далекому

^ Мандрівка на перший лід. На першому плані Анна Андріїв. Фото Марії Гарбали

1928 році, триває. До щорічного табору «Карпати» додалися Свята весни, табори практичного пластування «Канаш», вишколи і нарешті регулярні сходини новачків і юнацтва.

«Дай Тобі, Боже, здоров'я [Влодзь / Денис / Петя / додайте своє]!» — вірусна фраза табору. А я собі додаю: аби щоразу долати обмеження так званого «призового здорового глузду» і розширювати горизонт можливостей, здоров'я ой як потрібне. Як і вставати на завжди вчасні побудки пунктуальної бунчужної після співів до 4-ї над ранком. Чи вигадувати дизайни таборової символіки для наліпок та елементів одягу, як це робить Софія Гладка, писарка табору. До речі, хто був на трьох таборах, той уже вдягнений у «фірмове» майже цілком: від шкарпеток і курточки до шапки із шаликом!

Наша розмова з Денисом Угрином про «ШАЛиК» перетворилася на філософську бесіду про місію і сутність Пласту та роль пластування у психічному здоров'ї — ось про це ми неодмінно запишемо окреме інтерв'ю! Та коротким підсумком буде твердження, що Пласт — це розширення горизонтів, як внутрішніх, так і зовнішніх:

— Льодолазіння — не лише доволі коштовне заняття, що вимагає дорогого спорядження, кваліфікованого інструктажу та несе неабиякі ризики, а й щось, про що аж ніяк спонтанно не подумаєш: «а що б я зробив чи зробила наступних вихідних?» Виходить, що Пласт

не лише створює для молоді можливості, які на 99% були б їм недоступні, а й розширює мислення, показуючи, що життя — значно більше, ніж робота-дім-відпочинок в готелі, де «усе включено». У цьому й ховається наш неприборкуваний пластовий дух, — каже Денис.

Денисові слова відгукуються Альбіні Білінській, бунчужній табору:

— Багатьом людям здається, що Пласт — це таке вікове заняття, і коли ти вже дорослий, у Пласті немає нічого, окрім виховницької роботи. Але саме на таких таборах ти можеш себе відчути знову учасником, і виявляється, що таке доросле пластування чи не більш захопливе, ніж юнацьке.

Цінно зустрічати людей, які знайшли своє покликання й реалізувались в розмаїтих професіях: у нас тут успішні освітяни, лікарі, IT-вці, підприємці, політики, діячі культури. Але тут ми всі разом їмо сніданок, вдягаємо «кішки», йдемо у гори чи ліземо на скелю. Горимо однією ідеєю. Це більше, ніж захоплення. Це Велика гра тривалістю в життя.

Довідка: Табір «ШАЛиК», або «Школа Льоду», засновано у 2022 році у Словаччині Карпатською Полониною «Ватаги Бурлаків». Вже другий рік поспіль за допомогою куреня «Бунтарки» відбувається і лецетарський табір. 2023 року це було відповіддю на ймовірні перебої з електрикою на витягах в Україні. Цього року імпульс прийшов з Лондона. Провідним організатором є КПС Словаччини.

ПЛАСТОВЕ РІЗДВО У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

пл. сен. пр. ОЛЕКСАНДРА ОНИШКЕВИЧ,
референтка преси КПС Великої Британії

Інформація та фотоілюстрації зібрані
та упорядковані за офіційними Facebook-сторінками
станції та осередків Краю

Різдвяні свята промайнули особливо швидко, адже пластуни Великої Британії організували чудові та корисні активності, звичайно, з благодійною метою — для допомоги військовим в Україні спільно виборювати перемогу.

16 грудня 2023 року в Українській католицькій кафедрі станиця Лондон збрала на спільну коляду понад 300 пластунів, їхніх родин, друзів, високоповажних владик та отців Української греко-католицької та Української автокефальної Церков і провела благодійну акцію «Пласт колядує».

Це була особлива подія, сповнена радістю, щирістю та дивом очікування Різдва. Спільна коляда наповнила всіх присутніх вірою в перемогу добра над злом, а спільна добра справа допомогла цієї складної зими нашим друзям-пластунам, що служать в ЗСУ. У програмі були передача Вифлеємського Вогню Миру, новацький вертеп про радість повернення тата з війни, коляда від пташат зі справжніми трьома царями, екстравагантна коза з Кембриджа, веселі юнацькі пастири та ангели, що писали малому Ісусу листівку «Happy Birthday Jesus Christ» з помилками, а також спільна коляда з різдвяним голосом України — Оксаною Мухою. Також були різноманітні різдвяні майстерні для дітей (яворівська дерев'яна новорічна прикраса, листівка-вибійка, різдвяний павук, святвечірня свічка, розпис традиційних медівників). А ще відбувся благодійний аукціон для батьків і гостей та найсмачніша в Лондоні кава, різдвяні солодощі, пампухи, ярмарок та багато іншого. Усі кошти з продажу квитків, благодійного аукціону та наколядовані вертепами були спрямовані на закупівлю елементів тактичної медицини для пластунів в лавах ЗСУ та допомогу родинам Героїв.

У часі Різдвяних свят, отримавши Вифлеємський Вогонь Миру від британських скавтів, пластуни станиці Лондон активно поширювали його українським родинам, офіційним установам (Посольство України та місцеві громади), щоб нести Вогонь добра задля підтримки одне одного, поширення тепла й натхнення до спільної боротьби.

< Вертеп пташат станиці Лондон у
катедральному храмі Пресвятої Родини

Для Андріївських вечорниць новацькі сестрички вибрали прекрасне місце в українському клубі, прикрасили його рушниками, створивши атмосферу хати вдови, напекли пампухів та приготували незамінний атрибут свята — Калиту. Під час вечорниць новаки та новачки витягували передбачення. Виконували різні завдання (співали пісні, колядки, розгадували загадки або танцювали), щоб спробувати вкусити калиту. Також готувалися до народження Сина Божого, тому зробили дідуха та різдвяну зірку для вертепу.

Станиця Ноттінгем провела дуже насичений грудень. Координатор Вифлеємського Вогню Миру Великої Британії разом з керівником скавтської організації запросили на їхні сходи та офіційно передали пластунам ВВМ. Було великою честю провести час разом, поспілкуватися і запланувати спільну ватру. Пластуни станиці поширювали ВВМ українським громадам Ноттінгему та Дербі, колядували та мандрували. Неймовірно Андріївські вечорниці, які відбулись у станиці Ноттінгем, були сповнені добра та позитиву. Усі пластуни та гості познайомилися з українськими традиціями, мали можливість танцювати народні танці, співати пісні та ворожити, скуштувати калиту та інші смаколики, які з любов'ю приготували українські господині. А ще всі об'єдналися та підтримали добру справу, завдяки якій було зібрано кошти для Захисників та Захисниць 68-ї егерської бригади ім. О. Довбуша.

У той грудневий час в осередку Сток-он-Трент також пройшли цікаві передріздвяні сходи. Колись наші пращури власноруч всією родиною майстрували різдвяну зірку та новорічні іграшки, тому новацтво та юнацтво продовжили ці традиції.

— ” —

**ПЛАСТУНИ СТАНИЦІ МАНЧЕСТЕР
СВЯТКУВАЛИ АНДРІЇВСЬКІ ВЕЧОРНИЦІ
РАЗОМ З ДІТЬМИ ЗІ СПІАКИ
УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ТА ШКОЛИ
УКРАЇНОЗНАВСТВА, АДЖЕ ПЛАСТ –
ЦЕ СЕРЕДОВИЩЕ, В ЯКОМУ ВЧАТЬСЯ
ЛЮБИТИ І ШАНУВАТИ УКРАЇНСЬКУ
МОВУ, ЗВИЧАЇ І ТРАДИЦІЇ.**

Молодше юнацтво в'язало традиційний український різдвяний символ — дідух. Також було проведено акцію «Подарунок для солдата». Коробки зі смаколиками та речами першої необхідності були передані військовим з України, які навчаються у Великій Британії, далеко від дому. Юначки допомогли запакувати і прикрасити кожну коробку.

У часі різдвяних свят пластуни та пластунки станиці Манчестер передали ВВМ польським скавтам (Polish Scouting Association in the UK, 6th & 14th Scouts groups). Дитинчата, бобри та скавтські групи з Манчестера, Бері, Олдема, Ірлама та Ліверпуля також отримали Світло Миру.

Ще одна традиційна пластова акція, Різдвяна свічечка, яка була започаткована в діаспорі у 1950 році, відбулася в Манчестері. Пластуни по цілому світі духовно об'єднувались, запаливши символічну «свічечку» в той самий час, коли в Україні сходила перша зірка

1. Під час Андріївських вечорниць станиці Манчестер
2. Поширення ВВМ та вертепування станиці Лондон державними установами Лондона
3. Пластуни осередку Лідс-Йорк передають Вифлеємський Вогонь українській громаді
4. Поширення Вифлеємського Вогню пластунами станиці Лондон
5. Вертеп новацтва станиці Лондон у катедральному храмі Пресвятої Родини

ка і починався Святвечір. З роками змінювався час зустрічі, але традиція запалювання свічки продовжувалась. Вона триває і сьогодні: в багатьох станицях пластуни сходяться разом і спільно запалюють свічку як символ духовної злуки з українським народом. Серед грудневих подій також був організований Святвечір.

Традицію Різдвяної свічки підтримали пластуни осередку Лідс-Йорк. Новацтво, юнацтво, батьки та прихильники Пласту чудово провели час: колядували, бавилися в ігри, говорили про українські традиції та важливість їх збереження, а ще частувалися смаколикками, серед яких були традиційна кутя, пампушки та узвар. Рій «Лідські Сови» офіційно прийняв до пластового гурту новаків і новачок. Маленький, але такий важливий для дітей церемоніал відвідало юнацтво Лідса та Йорка і батьки новацтва, а голова осередку урочисто пов'язала хустки та прийняла заяву вступу. Після церемоніалу відбулися сходи на різдвяну тематику: грали ігри на розвиток уяви, новацтво розписувало пряники, співало колядки та розмовляло про Святого Миколая, вивчало пісню, яку традиційно співають пластуни під час поширення Вифлеємського Вогню Миру. А в день Різдва Божого Сина пластуни осередку розділили Вифлеємський Вогонь Миру з українськими громадами під час Божественних Літургій м. Брадфорд та м. Лідс.

Найтепліша пластова акція, BVM 2023, 17 грудня 2023 року Божого поєднала разом пластунів з Манчестера, Лідса, Хадерсфілда, Сток-он-Трента у храмі Успіння Пресвятої Богородиці в Манчестері. Вогонь любови та добра поширився українськими церквами Північної Англії, а також українськими родинами та друзями.

А 5 січня, на Йорданський Святвечір, пластуни з північних станиць та осередків Великої Британії (Сток-он-Трент, Манчестер, Лідс-Йорк) зустрілися в українському центрі Манчестера, щоб разом заколядувати та повертепувати. У концертній програмі були традиційні вертепи, колядки (як нові, так і дуже давні), засівання, щедрування. Навіть водили козу!

Таким чудовим незабутнім фестивалем вертепів у північній частині Англії, а в станиці Лондон — різдвяною ковзанкою, Велика Британія завершила різдвяний цикл свят.

Ще одна важлива новина, яку не можна не згадати, відбулась напередодні Різдва: Денис Угрин зі станиці Лондон став першим українцем, який взяв участь в Арктичному марафоні та є одинадцятим в загальному заліку і другим у своїй віковій категорії марафону. Вітаємо та бажаємо подальших перемог! Ця подія також мала благодійну мету: були зібрані кошти для допомоги ЗСУ.

< Пластуни станиці Ноттінгем передають BVM українській громаді у церкві Матері Божої Неустанної Помочі

< Станиця Манчестер святкує українські вечорниці на Андрія

< Пл. сен. Денис Угрин, ВБ, — учасник Арктичного марафону

ЧЕТВЕРО ГЕРОЇВ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

МИНУЛО 10 РОКІВ ВІД ЧАСУ РОЗСТРІЛІВ МАЙДАНІВЦІВ У КИЄВІ

пл. сен. ЮРІЙ ЮЗИЧ, ОЗО

Четверо Героїв Небесної сотні відбули пластовий і скавтський вишкіл. Вони були вбиті або смертельно поранені 20 лютого 2014 року на вулиці Інститутській в Києві. Двоє із них були причетні до Пласту. Інші двоє до УМСА — молодіжної християнської організації, яка використовує скавтський метод і в низці країн є частиною національних скавтських організацій.

Вирішив написати про цих хлопців, щоб пластові виховники та провідники гуртків, готуючи щорічні заходи для вшанування Небесної сотні, знали і пам'ятали про них.

ГУРИК РОМАН, 19 років.

Народився і виростав в Івано-Франківську. У 2007 році місцевий осередок Пласту проводив набір до пластових гуртків. У 2-й українській гімназії, де навчався Роман, до гуртка пластового впорядника Іллі Гончарова зголосилися учні 7 класів. Певний час у цьому гуртку пластував і Роман Гурик. Гурток належав до складу куреня УПУ ч. 49 імені Івана Миколайчука. На час Майдану Роман був студентом філософського факультету Прикарпатського університету. Мріяв про вступ у морську академію. Прадід Романа і два брати прадіда були вояками УПА, двоє останніх загинули в боротьбі.

СОЛЬЧАНИК БОГДАН, 28 років.

Народився в Старому Самборі, Львівщина. За неперевіреною інформацією, долучався до Пласту ще юнаком. Студентом став активним учасником змагань із пішохідного мандрівництва «Стежками Героїв», які Пласт щорічно організовує в Карпатах. Богдан був одним із найкращих, організував і водив на змагання власну команду. Подав заяву вступу до Пласту, певний час був старшим пластуном прихильником у станиці Львів. Відтак залишався приятелем Пласту. Історик, викладав в Українському католицькому університеті у Львові.

ХРАПАЧЕНКО ОЛЕКСАНДР, 26 років.

Народився і виростав у місті Рівне. Студент місцевого гуманітарного університету. Навчався на кафедрі театральної режисури. Провідний актор-соліст театру вільної пластики «Яблуко», організованого при кафедрі молодіжною організацією УМСА. На скавтському таборі здобув ступінь «скавта-рейнджера». Зазвичай на таборі з 30-40 осіб лише 7-8 осіб отримують таке визнання. Брав участь у воєнізованому рятувальному підрозділі. Одного разу під час мандрівки рятував життя чоловікові — в скавтіngu за такий вчинок є найвище відзначення.

ЗУБЕНКО ВЛАДИСЛАВ, 23 роки.

Народився в Харкові за кілька місяців до проголошення Україною Незалежності. Відмінник у школі, писав вірші, брав участь в олімпіадах. Від десятого класу очолював шкільне самоврядування. Їздив у дитячі притулки, де з однодумцями організував свята для сиріт. Брав участь у програмах з пропагування здорового способу життя, був волонтером-скавтом УМСА.

Займався реконструкцією середньовічних битв. На Майдан приїхав у лютому 2014 року і вступив до Самооборони. Влад говорив: «Існує лише Честь та Відважність. Не бійся смерті».

Пл. сен. ПАВЛО СЕНАТОРОВ:

«В ЕСПАНІЇ ПЕРШИЙ ПЕРІОД РОЗВИТКУ МИ ПРОЙШЛИ»

Друг Павло народився у Львові в 1979 році, там закінчив середню школу. До Пласту долучився на початках, у час відродження. Спершу юнакував в одному з гуртків куреня УПЮ ч. 11 ім. Івана Сірка. Через рік два гуртки з цього куреня перейшли у новостворений підготовчий курінь УПЮ ім. Григорія Сковороди (згодом це курінь УПЮ ч. 21 — Ред.), в якому друг Павло продовжив пластувати.

Курінні акції, табори, Свята весни, участь у «Золотій Булаві» в 1994 році — одне слово, звичайне активне юнацьке пластування. Далі — навчання на факультеті журналістики у Львівському національному університеті, створення сім'ї, відтак відхід від активного пластування.

Так склалося, що 90 відсотків його друзів — пластуни. Отже, мандрі в гори у різну пору року, заняття спортом тривали. Друг Павло продовжував слідкувати за діяльністю Пласту. Життєві дороги тим часом привели в Іспанію.

Для ілюстрації інтерв'ю використано світлинки пл. сен. Павла Сенаторова, ВБ, та з його фотоархіву

— Друже Павле, у 2015-му, вже в сеньйораті, відкрилося твоє так зване друге пластове дихання...

— У 2015 р. я виїхав на постійне місце проживання до Іспанії. З сім'єю оселилися в Мадриді. З перших днів почав шукати пластунів, однодумців. Адже мандрую горами. Треба підшукати товариство. Але, на диво, побачив, що в Іспанії немає Пласту.

Поспілкувався з друзями зі Львова. З'ясував, що такі офіційно пластової організації в цьому краї нема. У Мадриді деякі контакти пластунів знайшов. Усі перебували тимчасово на праці, тому ніхто не хотів братися до тривалої діяльності. У мене ж були інші плани.

Через три роки переїхав у Валенсію. Там прийняв остаточне рішення. Поспілкувався з членами ГПБ Ростиславом Добошем і Андрієм Ребриком. Вони відповіли за розвиток Пласту в краях Європи. Ростислав схвально поставився до моїх намірів. Я хотів провести низку презентацій і закласти підґрунтя. У 2019 р. у Валенсії відбулися перші презентації: в католицькому храмі, в православній церкві та в суботній школі. Зокрема, спілкувався з батьками. Це були довгі розмови про Пласт. Адже більшість співрозмовників щось чули, але багато всього не знали. Дивувалися спершу: як одна людина може сформувати гурток і кудись мандрувати з дітьми?

Спільно ми уклали список охочих, і вже 1 червня 2019 року у Валенсії, в міському парку, після свята останнього дзвоника відбулися перші сходи з дітьми. Подарував літературу — пластові посібники, журнали, пластові фото. Почав із розповідей про Пласт.

Недаремно обрав для занять літо. Мав більше вільного часу, а діти, коли повернуться до школи, залучать більше однолітків. Отже, гори, море — туди відбулися наші мандрівки. З нами були й батьки. Мав вдосталь часу, щоб розповісти про ідеологію, виховну систему й історію. Після цього батьки охоче долучилися до Пластприятя.

— Для сходи потрібне приміщення.

— Так. Десь у жовтні мій товариш, який опікувався суботньою школою, запропонував взяти в оренду приміщення не лише для Пласту, а й для інших громадських організацій. Ми зайнялися пошуком, але підшукали лише для Пласту. Церковний хор займався при церкві, танцювальний колектив мав інше приміщення.

Генеральне консульство України в Барселоні запропонувало проводити в нас у Валенсії, в цьому орендованому приміщенні, зустрічі з громадянами. Ми погодилися.

Отже, від 2019 р. до нас приїздили представники консульської установи, щоб люди не їздили по 400 км в Барселону у своїх справах. В нас Посольство України діє в Мадриді, а консульські установи — в Барселоні і Малазі.

— Це Ти подав ініціативу представникам консульства?

— Ні. З Барселони до нас зателефонувала тодішня генеральна консулка Оксана Драмарецька (тепер вона є Надзвичайним і Повноважним Послом України в Мексиці) і попросила про надання приміщення Пласту для виїзних прийомів. До того пані консул гостювала в нас і познайомилася з пластунами.

Ми надавали приміщення в користування і досі запрошуємо працівників консульської установи приїздити. Це велика допомога нашій громаді.

Також діє програма фінансування закордонного українства. Одного разу ми отримали таку підтримку на поліграфічну продукцію. Ми є в списку організацій, які звернулися за фінансуванням, але наразі постійної матеріальної підтримки немає.

— Розкажи, будь ласка, про ваші виховні частини.

— Найперша з них — це змішаний гурток «Скорпіони» (молодше юнацтво). Перша наша акція — поширення Вифлеємського Вогню Миру у 2019 році. Ми передали ВВМ у понад 10 міст, у консульство в Барселоні, у школу, церкви Валенсії, в інші містечка, де є громади й українські церкви. Так українці Іспанії довідалися, що в краї створено Пласт.

Від весни 2020 року ми розпочали презентації в різних містах, спілкувалися з головами асоціацій. Багато людей телефонувало, запитувало, як створити організацію. На той час я був єдиним виховником.

Настав час, і змішаний гурток ми розділили на «Русалок» і «Скорпіонів».

У той час Головний Провід створив Координаційний центр пластових груп в Європі (КЦПГЕ) з метою допомагати у створенні пластових середовищ там, де немає пластунів. Як така допомога в цьому напрямку нам не була потрібна. Ми підпорядкувалися центру як мала пластова група. У 2019 році на Зборах КУПО ми отримали статус МПГ, а мене призначили головою групи.

У 2020 р. ми подали на реєстрацію змішаний підготовчий курінь УПЮ ім. Петра Франка. У Мадриді мешкає його онука Іванна Міліянчук, з якою перебуваємо на постійному зв'язку, тож отримали дозвіл обрати патроном Петра Франка.

2021 року в Аліканте теж було створено осередок. Там почав діяти гурток «Розвідники». Це був час пандемії Covid-19. Три місяці ми спілкувалися лише онлайн. Через це тісніше почали приятелювати з пластунами інших країв. КЦПГЕ започаткував електронний вишкіл юнацьких виховників. Туди запросили всіх, хто займався з юнацтвом, а я вже був і новацьким, і юнацьким виховником.

У Валенсії були дівчата-волонтерки. Вони нам допомагали. Я запропонував їм пройти онлайн вишкіл, зголосилася Ірина Гевко, вона успішно пройшла вишкіл.

Відразу після пандемії ми сформували перший новацький рій. З проведенням сходи допомагав майже рік, а ще одна волонтерка Галина Крохмалюк згодом стала підсестричкою.

Заняття відновили два юнацькі гуртки, ми знову проводили презентації Пласту назовні.

— Де Пласт — там і таборування. Коли ви провели ваш перший пластовий табір?

— ” —

— У 2022 РОЦІ МИ ОРГАНІЗУВАЛИ ТАБІР ЗА УЧАСТІ 100 ДІТЕЙ: 80 ВІДСОТКІВ — ПЛАСТУНИ, А ТАКОЖ ДІТИ-БІЖЕНЦІ.

▲ Учасники і учасниці крайового Свята весни. Валенсія, 2023 р.

Це були новацький і юнацький підтабори на одній території. Долучилися до нас виховники з України, Франції, Канади, США.

Під час табору ми провели ярмарок, з якого виручили 1 тис. євро. Охочі купували малюнки, різні дитячі вироби. Зібраним коштом ми придбали для військових пакети з харчами: брикети, батончики, консерви, з пальниками всередині для швидкого приготування.

— Знаю, що у 2022-му пластова праця поширилася на Барселону, Мадрид і Сан-Себастьян.

— Так. Батьки хотіли, щоб діти пластували, але виховників не було. Я щомісяця їздив на сходи в Барселону. Приміщення надала Асоціація «Джерело». Коли не мав змоги приїздити, з дітьми займалися волонтерки. Відбувалася комунікація онлайн. Одного дня у нас з'явився приятель Роман Назаров, який привів доньку в новацтво. Він зголосився бути виховником УПЮ, бо комусь треба було займатися з юнаками з України. Друг Роман пройшов вишкіл онлайн. Так почав діяти осередок в Барселоні. Вони приїздили до нас на Свято весни, а ми до них — на екскурсії.

Того ж таки 2022 року в Мадриді на одну з презентацій зголосилися дівчата з суботніх шкіл. Звичайно, я відразу скерував їх на вишколи онлайн. Ми провели презентації і в школі, і для батьків, а також у вересні набрали перший змішаний гурток старшого юнацтва «Соколи» у Мадриді. Все це могло відбутися швидше, але Covid-19 завадив.

Сан-Себастьян, або Доностія, — місто з двома назвами, еспанською і баскською мовами, на кордоні з Францією. Там виник осередок ще у 2022 році. У місті діють садочки, дитячі гуртки. Влада посприяла з приміщенням. Місцева українська асоціація там очолює Наталія Михайлевська. Вона пройшла онлайн вишкіл

виховниць УПЮ. Набрала гурток «Першопроходці». Новоприбула з Києва юначка стала гуртковою. Наталя координувала діяльність, а юначка допомагала. В той же рік там набрали новацький рій «Пухнасті котики».

— Як виглядала пластова праця минулого року?

— В Мадриді створили ще один гурток «Фенікси». Відбулося загальноєспанське Свято весни. В Барселоні прибуло виховників: подружжя з Київщини. Там вони допомагали у Пластприяті, бо діти були в пташатах і новацтві. Після декількох наших розмов вони вирішили стати виховниками: чоловік зголосився на юнацький, дружина — на новацький вишкіл, бо мають двійко дітей. Як наслідок, у вересні 2023 року в Барселоні виник гурток молодшого юнацтва «Вогняні капібари» і новацький рій «Лісові дракони».

— ” —

НА ВЕРЕСЕНЬ 2023 РОКУ В НАС БУЛО 150 НОВАЦТВА, ЮНАЦТВА, СТАРШИХ ПЛАСТУНІВ І СЕНЬОРАТУ. Є ОДНЕ ПТАША, АЛЕ ЦЕ ЩЕ НЕОФІЦІЙНО.

— Як багато долучилося до вас пластунів і пластунок, які прибули з України?

— Загалом, з появою пластунів, які прибули з України з війною в нас, на жаль, не з'явилося більше тих, хто почав тут активно пластувати. Одна-дві дитини в Барселоні, у Валенсії, але вони вже повернулися в Україну. Заробітчани, які в Іспанії тимчасово, не долучають дітей до Пласту. У нас не так, як в інших краях Європи. Отже, розраховуємо на тих українців, які тут вже на стало.

— Діє капеланська служба Пласту. Чи маєте опіку серед священників?

— 11 листопада 2020 року Пасторально-міграційний відділ Патріаршої курії УГКЦ, який очолює Препосвященний владика Гліб Лончина, призначив душпастиря українців у Валенсії, протоієрея Василя Бойка, капеланом Пласту в Іспанії. Перед тим Капеланська служба Пласту в Україні порадила, як діяти в цьому напрямку. Ми зверталися листом-проханням до владика Гліба Лончини. Отже, у щорічній праці маємо тісні взаємини з УГКЦ. Проводимо стійку біля Плащаниці, передаємо Вифлеємський Вогонь (цього року в'яте), спільно з церковною громадою проводимо ярмарки, збираємо гуманітарну допомогу.

— Що діялося у вас із початком широкомасштабного російського збройного вторгнення в Україні?

— Ми традиційно збирали подарунки на Миколая для дітей учасників АТО. Також збирали медикаменти для медичного батальйону «Госпітальєри».

Перед самим вторгненням у Валенсії відбувся консульський прийом. У приміщенні висіло наше оголошення: збираємо медикаменти, подарунки. На другий день консульського прийому прийшла важка звістка: війна.

Одинадцять 18-річних хлопців і дівчат, які вступили на навчання в один із київських університетів, на вакаціях подорожували Європою. Їм заблокували авіарейс, і вони не могли повернутися: ні коштів, ні житла. Прийшли до нас, бо довідалися про консульський прийом. Тоді багато туристів застрягло в різних країнах. Ми відклали всі справи, поїхали в Червоний Хрест, а потім у мерію. Оформили тих студентів як перших біженців.

Працівники Консульства поїхали, а в нас залишилося багато праці. В той день відбулося перше антивоєнне віче. Ми зробили оголошення про те, що в нас розташований штаб гуманітарної допомоги. Збирали все необхідне, долучилися батьки — стали волонтерами. Вони перебували в приміщенні позмінно, допомагали як перекладачі, інформували, де можна відшукати житло.

Прибуло телебачення, радіо. Ми розповіли журналістам, що збираємо допомогу — медикаменти, засоби гігієни, харчі. На потребах для військових не наголошували особливо, але з часом закуповували багато важливого і для армії.

Довкола Пласту у Валенсії ми об'єднали українську громаду всієї провінції. Залучили до співпраці багато еспанців — усіх, хто міг надавати медичну і гуманітарну допомогу. Особисто їздив забирати це. Друзі-іспанці надали нам склад.

Протягом перших трьох тижнів ми назбирали медикаментів на цілу фуру, загальною вартістю приблизно 200 тис. євро. Ця фура доставила вантаж безпосередньо у Львів. До того весь транспорт йшов у Польщу, бо кордон з Україною закрили.

Пластова домівка у Валенсії >

Пластуни Іспанії на прощі в Люрді, Франція >

Під час новацьких сходин у парку Валенсії >

Протягом перших трьох місяців в Україну від нас по-мандрувало 7 фур допомоги. Окрім того, щотижня йшли буси в Польщу з вантажем, призначеним для України.

Еспанська влада надавала автобуси. Вони забирали українських біженців, які мали родичів в Іспанії, з кордону. Червоний Хрест та інші організації оплачували це. Автобуси прямували в бік українського кордону. Щоб не були порожніми, ми їх вантажили харчами, засобами гігієни, медикаментами. До літа 2022 року об'єми збору гуманітарної допомоги дещо знизилися.

Гуманітарну допомогу продовжуємо відправляти щотижня. Співпрацюємо з іншими громадськими організаціями. Взимку провели традиційний ярмарок, робимо збірку коштів. Намагаємося багато допомоги відправляти через львівські пластові склади. Контактували з головою КПС України Станіславом Андрійчуком. На його прохання передали наколінники, налокітники, взуття, військовий одяг, плитоноски, ліхтарики, рації, пристрої нічного бачення, тепловізори та інше. Є багато різних шляхів співпраці з різними фондами. Багато пластунів на фронті. Намагаємося допомагати окремим бійцям.

— Вітаю з прийняттям пластової організації Іспанії як повноправного члена до Конференції Українських Пластових Організацій. Які Твої враження від цих особливих для краю 21-х Зборів КУПО, які емоції?

— Дякую за вітання. Емоції надзвичайні.

Від початку створення Пласту в Іспанії намагався дивитися на роки вперед. Якщо робити щось, то масштабно, а не займатися лише з одним гуртком. Тут діють десятки шкіл, церков, асоціацій, але нема жодної молодіжної громадської організації. Коли спілкувався з директорами навчальних закладів, головами асоціацій, відчував, що люди не бачать потреби в розвитку і створенні чогось нового. Де є українська школа — туди і віддаємо дітей, де нема — не віддаємо.

Розуміючи, чітко знаючи, що таке Пласт, поставив за ціль масово поширювати інформацію і створювати осередки. Не лише на материку. Тепер їжджу на острови: на Тенеріфе, на Ібіцу. Є і там запити. Через рік-два плануємо запускати три-чотири нових осередки.

Все це тривалий процес: Барселона, Мадрид, Валенсія; табори, мандрівки, акції; висвітлення діяльності, співпраця з Консульством, діяльність у громаді... Тепер навіть Посольство України в Іспанії поширює нашу інформацію. Люди нам довіряють.

Може, це полегшить справу розвитку, бо перший важкий період ми пройшли. Вимоги для реєстрації нас як краю рік тому ми виконали: кількість, записані, виховники, осередки. Але команда в нас молода, потрібен досвід.

Минулого року під час Свята весни було дві ночі розмов: подаємося на край чи ні? Я пояснював: вимоги і кількість є, але чи люди готові? Додаткова звітність

< Каяки в морі під час міжкrajового табору «Ми з Галактики Україна». Данія, Іспанія, 2022 р.

< Новацтво Валенсії

< Складаємо і відправляємо черговий гуманітарний вантаж в Україну

^ Мандрівка юнацького гуртка «Розвідники» осередку Пласту міста Аліканте

з'явиться, загалом більше роботи буде і вимог до кожного. Але всі розуміли, що ми є волонтерами. Рішення було таким: ми готові далі бути в одній команді, тож вирішили подаватися на край.

Влітку 2023 року в Іспанії табір ми не проводили. Натомість по-мандрували на табори в Європі. Я допомагав у Грузії проводити пластовий табір, у Швеції, у Словаччині. Це теж був час для мене подумати над остаточним рішенням. У спілкуванні чітко розумів, що ми такі повинні подаватися на край. Наша ситуація була не найгіршою. Пластуни в деяких інших краях мають менше досвіду, менш чисельні. Я побачив, що ми потягнемо. В Іспанії ми офіційно зареєстровані з 2020 року, всі діти мають страхування, нас знають, діяльність відкрита. Отже, ми подали заявку до КУПО, і нас прийняли як край.

Перед тим всі говорили, що нас 100 відсотків візьмуть, бо ми активні. Так і сталося.

— Тепер вже від Крайової пластової організації в Іспанії кому Ти хотів би подякувати?

— Велика подяка за те, що ми гарно розвиваємося, тим добродіям, які допомогли нам із приміщенням. Це головний добродій Олег Франко, який фінансує домівок, а також його товариш Олег Дутко, який згодом долучився. Це успішні українські бізнесмени, які тривалий час мешкають в Європі.

Перші три-чотири місяці ми збиралися в парку, під пальмою. Я мав сходинок протягом двох годин. В інші дні ми вирушали на природу, в мандрівки. Все літо і вересень. Потім з'явилася домівка. Ми її гарно оформили — атрибутика, відзначки, література. Окрім пластових занять, там і писанкарство перед Великоднем, вечори для українців, центр гуманітарної до-

помоги, роботу якого висвітлювали на всю Іспанію. Це дало велику рекламу. Товаришуємо зі скавтами також, а отже, запрошуємо їх часом до нас.

Вдячний Координаційному центру пластових груп в Європі за організацію онлайн вишколів. Це дало змогу новим виховникам чогось навчитися. Зараз вже фізично відбуваються дошколи. Дякую за це подрузі Христі Санторе, друзі Борисові Франкевичу (юнацький напрям), подрузі Оксані Водотиці (новацький).

Звичайно, дякую Голові ГПБ другові Мирону Спольському. Ми здружилися в Європі. Всі осередки, яких є біля 20, співпрацюють. Ми зустрічаємося у Відні щороку, коли приймаємо ВВМ. Маємо там вузьку святкову пластову зустріч. Це велика європейська пластова дружба.

Комунікуємо зі всіма краями і з Україною також, з багатьма станицями, особливо зі станицею Львів. Дякую всім пластунам і пластункам, а їх дуже багато, які допомагали і допомагають на нашому пластовому шляху, за спілкування, за натхнення у скрутні часи. Це треба продовжувати.

— Ти намагаєшся долучати дорослих осіб до Пласту завдяки власному прикладові?

— Мій вільний час... Багато його приділяю Пласту. Аліканте — сходинок в неділю, їжджу туди вже два роки. У Валенсії — в суботу. Так ніби розриваюся між двома містами.

Показав цим, що й інші можуть приділяти трохи часу для корисної справи. І коли мені кажуть, що важко відвезти дитину на сходинок за 20 км від дому, то відповідаю, що їду на сходинок 100 км. Такий спосіб працює, і це одна з ілюстрацій до Твого запитання.

— Дякую за розмову.

СПОГАД ПРО «ВИВІРОК»

ПЛАСТОВА СТАНИЦЯ МОНРЕАЛЬ, КУРІНЬ ІМ. КНЯГИНИ РОМАНОВОЇ, ГУРТOK «ВИВІРКИ»

пл. сен. БОГДАННА МОНЧАК

Світлина з фотоархіву авторки

До Монреаля я приїхала десятилітньою дівчиною у вересні 1949 року. Навесні 1944 року моя родина, втікаючи в часі Другої світової війни перед другим наступом радянських військ, покинула рідне містечко Терехівку і подалася до моєї бабуні в Станіславові (Івано-Франківську), щоб перечекати фронтів маневри. На жаль, фронт не відступав, лише цілий час наближався, і так почалося наше скитання через гори Карпати, Мадярщину, Словаччину, Австрію, Францію аж до Канади. Тут я вперше після України зустріла велику українську громаду і зразу включилася в її релігійне та громадське життя.

Найстаршою українською греко-католицькою парохією в Монреалі була парохія св. Архистратига Михаїла, заснована 1910 р. Митрополитом Андреем Шептицьким. Вона знаходилася в промисловій центральній частині міста, де оселилася більша частина українських емігрантів, біженців часів Другої світової війни. Участь у першому недільному Богослужінні у цій церкві зробила на мене дуже велике враження, бо я ще ніколи не бачила (принаймні не пригадувала) так багато разом зібраних українців. Зараз після Служби Божої до мене приступили новацькі виховниці, щоб запропонувати мені вступити до Пласту. Я дуже втішилася, бо доти жила між чужинцями, де майже не було українських дітей.

Сходини відбувалися в неділю після першого Богослужіння (воно розпочиналося о год. 9:00) у па-

рохіяльній залі коло церкви. Було два дівочі рої, «Синички» і «Соловейки», а гніздо називалося «Пташата». Мене дали до «Синичок», де були старші новачки. Нашою сестричкою була Іроїда Лебідь (пізніше одружена з пластуном д-ром Іваном Винницьким). Сестричкою «Соловейків» була Оля Сильвеструк (пізніше заміжня Захарій); її всі дуже любили, але вона невдовзі захворіла на сухоти і мусила лікуватися в санаторії яких 100 км на північ від Монреаля. Коли одужала, одружилася і виїхала до США. З Іроїдою ми виростили та дружимо дотепер. Вона виховувала не лише нас, а й згодом наших дітей та навіть внуків. Рій «Соловейки» мав свою ройову пісню, яку уклала одна з нас, Катруся Брикович:

*Соловейки ми малі,
Виростили в чужині.
Праця наша і думки,
Рідний Краю, о тобі.*

За рік, 1950-го року, всі семеро «Синичок» перейшли до юнацтва, і тоді створився перший дівочий юнацький курінь монреальської станиці разом з існуючими вже гуртками «Калина» і «Соняшник». Новий курінь ми назвали ім. Княгині Романової, бо Княгиня Романова мусила, як і ми, скитатися на чужині зі своїми князенками, Данилом і Васильком, які врешті відвоювали Галицький престіл. На назву куреня мала, без сумніву, вплив наша зв'язкова Христя Паліїв, донька колишнього посла до польського

«Вивірки» в парку, 1956 р.: Христя Попадинець, Оксана Лебедь, Квітослава Кушнір, Олеся Феник, Уляна Бігус (знімку робить Богданна Гаврилюк)

сейму Дмитра Палієва, племінниця Цьопи Паліїв, (пізніше Христя одружилася з пл. сен. Богданом Турченюком, з яким виїхала до Філадельфії, США). Курінь ім. Княгині Романової був восьмим куренем юначок у Канаді. Опісля ми всі читали повість Івана Филипчука «Княгиня Романова», щоб точно знати життєпис патронки нашого куреня.

Свій юнацький гурток ми назвали «Вивірки». Нашою виховницею стала Надя Гримак, яку всі кликали Дзюся (пізніше одружена з Осипом Винницьким). До гуртка належали Катря Брикович (зам. Червоняк), Марійка Бринявська (зам. Чолій), Богданна Гаврилюк (зам. Мончак), Віра Дідух (зам. Лисоманко), Квітка Кушнір, Оксана Лебедь (зам. Кулик) і Христя Попадинець (зам. Сохоцька). Нас у станиці всі дуже любили, і ми почали тим децю пишатися. До нашого гуртка почали вступати інші дівчатка, бо число українських імігрантів до Канади збільшувалося. До року нас вже було 14, ми здали першу пластову пробу і після Присяги стали пластунками учасницями. За якийсь час нас розділили на два гуртки: «старші» «Вивірки» і «молодші» «Бджілки».

З поділом було трохи мороки, бо всі жили і не хотіли розлучатися. Виховниці хотіли нас розділити за віком. Однак з цього нічого не виходило, ми ніяк з таким поділом не годилися. Врешті дві юначки, Катруся Брикович і Марійка Бринявська, зробили із себе «жертви» і сказали, що вони будуть з молодшим гуртком, а Віра Дідух заявила, що вона хоче вступити до старшого гуртка «Соняшник», бо там їй буде приємніше. Отож, у «Вивірках» залишилися Уляна Бігус, Богданна Гаврилюк, Квітка Кушнір, Оксана Лебедь, Христя Попадинець, Богданна Роговська і Леся Феник. Нашою виховницею стала Ірина Балущак-Світуха. Вона гарно нас провадила, але мала з нами трохи мороки, бо саме тоді ми вже стали підлітками і думали, що «всі розуми поїли». До «Бджілок» перейшли, крім двох вище згаданих юначок, ще Оріся Бачинська, Христя Ганас, Люба Гарбачевська, Надя Костецька, Неля Кравченко, Олеся Руснак та Ірина Хоманчук. З ними залишилася подруга Надя Гримак.

Ми, «Вивірки», почали приготуватися до другої пластової проби, але одночасно кожна з нас працювала в новацтві: були ми сестричками, мали свої рої. Квітка і Леся неділями їздили трамваєм до церкви Святого Духа і там після Богослужіння провадили два рої. Богданна Гаврилюк їздила до церкви св. Йосафата. Христя й Уляна були сестричками в середмісті, де жило багато новоприбулих імігрантів. Оксана Лебедь та Богданна Роговська допомагали у виховній праці.

Ми дуже близько жили з гуртком юнаків «Орли», які були старші від нас на чотири-п'ять років. Це були Іван Брикович, Юрій Ганас, Мирослав Сербин, Матвій Сохоцький, Тарас Тесля, Богдан Федів і Левко

▲ Богданна Гаврилюк-Мончак із внуком Лукашем Мончаком у Львові під час ЮМПЗ 2012 р. з нагоди 100-ліття Пласту

Цепух. Кожна «Вивірка» по черзі залюблювалася у когось з «Орлів». Це все було дуже платонічне і таємниче — ніхто про це не мав знати, тільки дехто з товаришок, під великим секретом.

Майже всі ми ходили до тієї самої школи, як початкової, так і середньої, в центрі міста, з англійською мовою навчання. Початкова школа мала сім класів, середня чотири, а для хлопців, які вступали в університет, була ще п'ята. Великий чотириповерховий будинок середньої школи-гімназії «Thomas D'Arcy McGee» (Томас Д'арсі МекГі) був переділений наполовину: по одній стороні вчилися хлопці, а по другій стороні дівчата. У середній школі нас було 400 дівчат з різних шарів канадського суспільства та різного етнічного походження. Школа була клясичного типу, після її успішного закінчення ми могли вступати в університет.

До школи ми любили ходити і всі добре вчилися. Ранком ми, пластунки-українки, вступали одна по одну і вже разом ішли на навчання. Хлопці мали трішки інший розподіл годин, і ми з ними хіба ненароком стрічалися. Зрештою, тому що «наші» хлопці, з «Орлів», були старші від нас на 4-5 років, вони досить скоро почали вчитися по університетах. На обід ми додому не ходили. Кожна з дому приносила свій полуденок, і в ідальні всі українки сідали разом за одним столом. Там велися різні гомінкі дискусії, полагоджувалися організаційні пластові справи, були також сварки та гніви, як то часто буває між дівчатами того віку. Та скоро все забувалося, і ми далі дружили.

▲ «Орли» на Святі весни, 1952 р.: Левко Цепух, Юрко Ганас, Іван Брикович (вгорі в капелюсі), Матвій Сохоцький (спереду), Богдан Федів (останній в капелюсі)

Між собою ми розмовляли тільки українською мовою, і, мушу сказати, до нас ставилися з пошаною як учительки, так і учениці. Нам навіть до голови не приходило говорити між собою іншою, не українською, мовою.

▼ Пластова Присяга «Вивірок», 1951 р. Перший ряд: Олеся Феник, Оксана Лебедь, Катря Брикович, Марія Бринявська, Віра Дідух. Другий ряд: Богданна Гаврилюк, Уляна Бігус, Христя Попадинець, Квітка Кушнір, Люба Гербачевська

До Різдвяного щорічного шкільного концерту дівчата першої класи нашої середньої школи запропонували нам, українкам, навчити цілу класу (30 дівчат) українського танцю. Ми це зробили, постаралися про музику і навіть народні строї для кожної дівчини. Все пройшло з великим успіхом. Нас запрошували до різних позашкільних гуртків, але ж у нас не було багато вільного часу, бо в українській громаді завжди відбувалося щось цікаве. Наші співтоваришки певною мірою нам заздрили, що ми так вільно всюди ходимо та маємо стільки цікавих занять і гарних хлопців.

**ПЛАСТОВІ МИ ВІДДАВАЛИ
МАЙЖЕ ВЕСЬ ВІЛЬНИЙ ЧАС.
КОЖНОГО ТИЖНЯ БУЛИ ГУРТКОВІ
СХОДИНИ, КРІМ ТОГО, ЩЕ РАЗ НА
МІСЯЦЬ КУРІННІ СХОДИНИ;
РАЗ НА ТИЖДЕНЬ БУЛИ СХОДИНИ
З РОЄМ НОВАЧОК І РАЗ НА МІСЯЦЬ
ГНІЗДОВІ СХОДИНИ.**

Були також всілякі станичні збірки з нагоди різних подій, прогулянки, пластові свята: Свято Юрія, Свято весни, відзначення дат Першого Листопада, Дня Незалежності (22-го січня); влітку були табори і вишколи. Сходини відбувалися в різних приміщеннях: парохіяльних залах, державних школах, в приватних домах, поки Пласт не придбав свій дім. Ми дуже ретельно готувалися до пластових проб і мали

вимогливих «перепитувачів», які ставили до нас такі вимоги, як колись до пластунів в Україні. Треба було бути добре підготованими, щоб здати за першим разом. Ми багато читали і любили спів-музику. Ми також цікавилися спортом: влітку в парку грали у відбиванку, а взимку в домівці стук-пук (пінг-понг). Розуміється, такі заняття відбувалися разом з «нашими» хлопцями та часто зі старшими пластунами. Цьому не дуже раді були старші від нас пластунки, що називали нас «шпротками», мовляв, ми всюди пхаємося, скрізь нас повно. А ми любили їх дратувати і ще більше «фліртували» зі старшими пластунами, їхніми «кавалерами».

Коли в суботу або в неділю не було українських концертів чи театральних вистав, ми знаходили собі причину, щоб забавитися. Хтось тоді справляв уродини чи іменини і запрошував цілу «пачку» до своєї хати. Родичі наші були гостинні, радо нас вітали. Мама приготувляла якусь перекуску, а тати, перекинувшись з нами кількома словами, залишали нас у «сальоні» бавитися. Ми дуже любили всякі товариські ігри, які ще наші родичі знали, як от «кляштор», «морганка», «крутити пляшку» та інші. Це давало нагоду нам і нашим хлопцям пофліртувати. Відтак десь здобували патефон та грамофонні платівки і танцювали вальси, танго, румбу чи фокстрот. З'явилось тоді в Канаді багато українських платівок, награних та наспіваних артистами, які приїхали з нами з України. Жив і творив у Монреалі славний львівський композитор Богдан Весоловський. Ми його музику дуже любили, майже всі композиції знали напам'ять і до них танцювали.

На початку п'ятдесятих років у Монреалі жила Рома Прийма (пізніше заміжня Богачевська), балерина ще з Львівської опери. Вона вчила нас народних танців і балету в тій же парохіяльній залі, де відбувалися пластові сходини перед тим, як пластуни купили власну домівку. Мама Роми Прийми, Іванна, пригравала нам до вправ на фортепіано. Рома Прийма з мамою потім переїхали до Нью-Йорка і там створили балетну школу українських танців, яка існує досі.

Ми дуже любили театральні вистави і самі брали в них участь. Дуже гарно вийшла постановка оперетки Миколи Лисенка «Коза-Дереза». Ті, що краще співали, мали сольові ролі. Лисичку-Сестричку грала Марійка Бринявська (заміжня Чолій), яка потім стала професійною співачкою і довго провадила хори в Монреалі. Козою-Дерезою була Христя Ганас (заміжня Шмотолоха), яка була дуже музичною — мала чудовий альт. Хлоп'ячі ролі грали юнаки з молодшого від наших «Орлів» юнацького гуртка «Вовки», бо наші «Орли» в той час, мабуть, мали мутацію. Постановка була в руках професійних музик: диригента Романа Нагребецького, Михайла Мариняка та піяністок Олі Сушко-Наконечної та Люби Жук.

У «Вовках» були: Остап Гавалешка, д-р інженерії, професор Манітобського університету, нагороджений «Орденем Канади», який після проголошення незалежності України їздив в Україну перевірити розташування атомних боеголовки та допоміг пустити в рух Науково-технічний центр в Україні; Олег Мариняк, лікар-спеціаліст у ділянці реабілітації, теж

їздив в Україну викладати свою спеціальність; Роман Сербин, професор Квебекського університету, знаний історик і дослідник Голодомору; Орест Костецький, інженер, який, на жаль, помер перед 40-им роком свого життя.

Дуже успішною була постановка театральної п'єси, що її написала Наталія Геркен-Русова (1902—1989), «Шевченко в Яготині». Ми вже тоді були трішки старші та до тієї вистави готувалися майже два роки, а після того ще й фільм накрутили, досить добрий, як на ті часи. Проби відбувалися раз на тиждень в помешканні панства Русових, нас підготовляла п. Русова. Ми дуже любили слухати розповіді її чоловіка, д-ра Юрія Русова (1895—1961). Він був іхтіологом, викладав у Монреальському університеті (французькому), говорив прекрасною українською мовою, якою тепер вже не говорять. Він народився у в'язниці, куди були запроторили його маму Софію, активну діячку в українському русі в підросійській Україні. Батько проф. Русова був ще на похороні Тараса Шевченка. В Монреалі у Русових жив Дмитро Донцов (1883—1973), і він час від часу виходив зі своєї кімнати, коли ми там були. Ми не дуже ним захоплювалися, а я особисто його боялася, бо він мав трохи «страшне» обличчя — суворі, густі, насуплені брови. Ми ще були замолоді, щоб справді цікавитися його ідеологією.

Зустрічали ми теж багато цікавих і визначних людей. Письменник Тодось Осьмачка (1895—1962) якийсь час жив у Монреалі. Улас Самчук (1905—1987) також приїжджав і навіть раз був нашим суддею на конкурсі деклямацій поезій Шевченка. Жив у Монреалі маляр-живописець Леонід Перфецький (1901—1977) і д-р Марко Антонович (1916—2005), до якого ми сміливо заходили з всілякими мовними та історичними порадами. Відвідували Монреаль Ярослава Стецько (1912—1986), Атанас Фіголь (1908—1993), Володимир Кубійович (1900—1985) — видавець «Енциклопедії українознавства» в Сарселі біля Парижа. Між біженцями, які приїхали до Америки, були й актори знищеного більшовиками театру «Березіль», такі як Йосиф Гірняк (1895—1989). Театр Блавацького (1900—1953) приїжджав кілька разів до Монреаля і ставив п'єси Лесі Українки: «Йоганна, жінка Хусова», «На полі крові», та твори інших клясиків українського та чужоземного театрального репертуару, наприклад, «Воскресіння» В. Чубатого чи «Панна Штукарка» А. Володовського.

Також часто гостив театр Ярошевича з чудовою професійною парою артистів, подружжям Тагаївих, які майстерно ставили побутові вистави українського театру: «Майська ніч», «Сорочинський ярмарок», «Суєта» і одну дуже страшну про Голодомор 1933 року; опери «Наталка Полтавка», «Запорожець за Дунаєм». В цій останній наш напівпластовий танцювальний ансамбль виконував потрібні там народні танці, бо театр не мав коштів, щоб оплатити подорож необмеженій кількості своїх артистів. Цей ансамбль, в якому танцювали не тільки ми, пластуни, був під керівництвом професійного балетмайстра з України, Віктора Гладуна, який в той час жив у Монреалі. Кілька разів гостили у нашому місті капелі бандуристів — під керівництвом Володимира Божи-

▲ «Шевченко в Репніних», 1954 р.: Олег Мариняк — Граф Капніст, Левко Ценух — Князь Микола Репнін, Христя Попадинець — Княжна Варвара Репніна, Уляна Бігус — Княгиня Єлисавета Кекуатова, Богданна Гаврилюк — Глафіра Іванівна

ка, Григорія Китастого, Богдана Ганушевського; хор «Ватра» під диригентурою Лева Туркевича. Жив у Монреалі Нестор Городовенко (1885—1964), колишній диригент київської «Думки», який провадив у Монреалі хор «Україна» при Українському Національному Об'єднанні (УНО).

Дуже часто в суботу або в неділю ввечері були «чайочки». Це відбувалося в парохіяльних залах чи українських народних домах з приводу відзначення якоїсь історичної або культурної події чи історичної особи. Починалося поважним виступом, в якому часто ми брали участь, а відтак була забава: грала музика, старші сиділи при столиках, попивали чайочок, розмовляли, а ми, молоді, танцювали і «фліртували». Тоді музика була не така гучна, як сучасна, можна було говорити і чути одне одного!

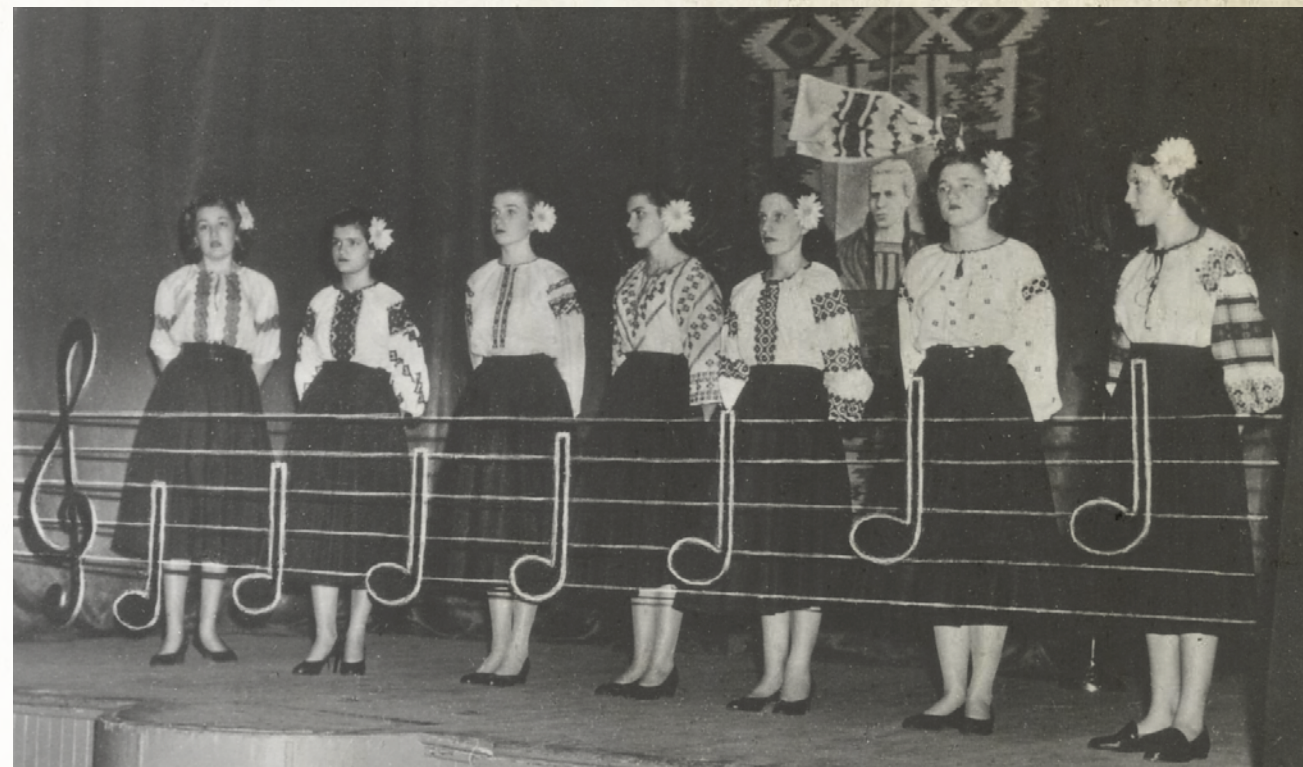
У серпні 1954 р. відбулася Перша Регіональна Крайова Пластова Зустріч на «нашій» парохіяльній оселі «Україна», яка знаходилася 100 км на північ від Монреалю. Там ми особисто заізнали світочів Пласту, таких як Богдан Кравців, Роман Копач («Слонь»), Тоня Горохович, Цьопа Паліїв та інші.

Мабуть, завершенням нашого юнацького життя була Міжкрайова Пластова Зустріч у Вінніпезі 1955-го року. Прибули туди пластуни зі США і Канади. Нас, юначок з Монреалю, їхало тільки п'ять, бо мало хто міг собі дозволити заплатити за таку далеку подорож поїздом. Треба було десь працювати, щоб заробити гроші. З Монреалю ми поїхали до Торонта і там прилучилися до основної численної групи пластунів, з якими їхали окремими зарезервованими для нас вагонами до Вінніпегу. А наших кілька монреальських хлопців, щоб не платити за поїзд, їхали «на

палець» — тоді це було досить безпечно — і приїхали до Вінніпегу скоріше від нас, бо наша подорож поїздом тривала 54 години: понад самим Верхнім озером Супіріор (Superior) треба було їхати 24 години! Хлопці мали щастя їхати люксовими автами та прямою дорогою, через Америку, — ніхто про візи тоді не журився!

В день приїзду до Вінніпегу учасників Зустрічі чекала прогулянка автобусами з метою показати найважливіші місця, пов'язані з життям українців цього міста. Приємними і повчальними були оглядини Осередку української культури, головою якого була тоді Тетяна Кошиць, дружина відомого диригента українського хорового мистецтва, тоді вже покійного Олександра Кошиця. Вже в часі таборування в «Українському парку» були прогулянки до місцевостей, де поселилися перші українські емігранти.

Ми росли, розвивалася, жили повним юнацьким життям, всеціло віддавалися Пластові, видавали газетку, провадили новацькими роями і таборами, ходили на прогулянки у гурті своїх друзів. В кожен можливу хвилину ми читали, переважно українських класиків. Позичали книги з бібліотеки Українського Національного Об'єднання та від знайомих — все, що в руки попало. Кожна з нас приносила з різних «джерел» книжки, ми вимінювалися ними і старалися якнайбільше прочитати. На уродини чи інші свята дарували одне одному українську книжку або платівку. Англійські та французькі книжки позичали зі шкільної або міської бібліотек. Ходили ми на концерти, любили і серйозно вивчали класичну музику, цікавилися політичними подіями, які торкалися України.

▲ Вечір Лесі Українки, деклямація юначок «Сім струн», 1955 р. Виступають Уляна Бігус, Роксоляна Кручова, Катря Брикович, Богданна Гаврилюк, Варвара Лапчак, Оксана Лебедь, Рома Марцінковська

Наведу тут один приклад. В середній школі я зі своїми українськими товаришками старалася сидіти в останніх лавках, далеко від погляду учительок — було нам свобідніше, бо ми на викладах одним вухом слухали, а очима читали собі своє. Сталося так, що ми не завважили, як учителька обійшла класу кругом і стала за плечима моєї товаришки Лесі Фенік, яка заглиблено читала свою книжку. Я ненароком помітила постать учительки, але вже було запізно подати знак перестороги Лесі. Учителка за хвилину взяла у Лесі книжку, українську, подивилася на обкладинку, а там латинськими буквами стояв заголовок «BEN HUR». Міс Сент-Джеймс (так звалась наша вчителка) здивовано запитала Лесю: «І ти то читаєш?» На що Леся потакнула головою. Міс Сент-Джеймс поклатла книжку на лавку і пішла до переду класу продовжувати свою лекцію. Ми дуже збентежилися, бо учительку любили, а нашою поведінкою, мабуть, зневажили її виклад. Отож, зараз після завершення ми обидві підійшли до неї, щоб її перепросити. Це ще більше її заскочило, як те наше читання під час її викладу, — бачили ми це по її здивованому обличчі. Цей маленький випадок не те щоб нам пошкодив, а підніс наш, українських дівчат, престиж, бо Міс Сент-Джеймс, правдоподібно, поділилася тією пригодою з іншими своїми колегами, які, почувши, що ми, 14-літні дівчата, читаємо поважні книжки, почали ставитися до нас ще більше шанобливо.

Закінчивши середню школу, перейшли ми до старшого пластуництва, покінчили студії, повиходили заміж, але й далі працювали в Пласті.

—”—

**У МОНРЕАЛЬСЬКІЙ ПЛАСТОВІЙ
СТАНІЦІ Я БУЛА НОВАЧКОЮ,
ЮНАЧКОЮ, СТАРШОЮ
ПЛАСТУНКОЮ, СЕНЬОРКОЮ,
СЕСТРИЧКОЮ, ГНІЗДОВОЮ,
ЮНАЦЬКОЮ ВИХОВНИЦЕЮ,
ЗВ'ЯЗКОВОЮ, ГОЛОВОЮ ВИХОВНОГО
СЕКТОРА, СТАНИЧНОЮ,
ПРОВАДИЛА НОВАЦЬКИМИ
І ЮНАЦЬКИМИ ТАБОРАМИ.**

Завершила свою пластову «кар'єру» (вже як бабця) на пластовій оселі «Батурич» біля Монреалю, коли відбувалася Ювілейна Міжкрайова Пластова Зустріч 1987 р., на пості заступниці командантки і головної виховниці табору прихильниць. З моєю доброю товаришкою, команданткою того табору, Оленкою з Деркачів Маців, назвали ми це нашими «останніми подріганнями».

Ст. пл. вірл. АНАСТАСІЯ СОХАЦЬКА, СП:

БУДЬМО НАДІЙНОЮ ОПОРОЮ ЦЬЙ КРАЇНИ

Із ст. пл. вірл. Анастасією Сохацькою, СП, наші читачі вперше познайомилися в числі 3 (203) 2021 року. На обкладинці журналу саме її фото. Наша співпраця продовжилася в минулому році. Текстівку до фото на сторінці 2 ветерана-дивізійника, бійця ЗСУ і старшого пластуна також подала подруга Анастасія.

В час теперішньої повномасштабної війни ст. пл. вірл. А. Сохацька зробила і продовжує робити дуже багато для фронту, для пластунів-військовиків і загалом для Збройних сил України. Отже, саме час на інтерв'ю.

Анастасія Сохацька на тлі одного з результатів волонтерської діяльності. Січень 2024 р.

— Подруго Анастасіє, розкажи коротко про себе: пластування, професійна діяльність...

— Пластувати розпочала у 2008 році. Була юначкою куреня УПЮ ч. 36 ім. Анни Ярославни. Моєю виховницею була ст. пл. Тетяна Бей, СВ. У 2014 році, вже в УСП, стала зв'язковою-засновницею підготовчого куреня УПЮ ім. Марії Приймаченко. Наш курінь розпочав активну діяльність вже у перший рік. Найперший здобуток — перемога на Святі весни станиці Львів. Активність була такою, що 30 листопада того ж року курінь отримав порядкове число 84.

Протягом десяти років я працювала менеджером з персоналу в ІТ. Тепер, в час війни, присвятила всі зусилля допомозі українському війську.

— Яким був для Тебе початок широкомасштабного збройного вторгнення?

— До вторгнення я була засновницею Львівського осередку Благодійного фонду «Клуб добродіїв». Ми опікувалися двома дитячими будинками у Львові. Тому повномасштабне вторгнення для мене почалось із закупівлі необхідного спорядження, бо мали інформацію, що сюди прибудуть діти з таких будинків з інших регіонів України. Отже, перший день війни я провела саме таким чином. Далі цим опікувалися інші наші волонтерки. Також у той день я мала подбати про сім'ю. Перше завдання — відправити маму з молодшим братом і сестрою за кордон. Вони виїхали. Від другого дня, з 25 лютого, я змогла переключитися на допомогу військовим.

Особливо пам'ятний для мене момент. 24 лютого в обідню пору говорила з «Гармашем» — Дмитром Пащук: «Настунька, як справи? Привіт! Які плани?». Кажу: «Та як у всіх, Гармаше, — війна почалася». Він мені: «Поїду на війну, залишу тобі ключі від свого закладу. Будете там робити батончики для армії». Ми з подругами-«спартанками» на Покрову чи Миколаю робимо енергобатончики. В час АТО і ООС передавали їх на фронт.

Це складно сприйняти, але він навіть дорогою на фронт думав про нас. Перший день війни мені асоціюється з цією розмовою.

— Пластуни станиці Львів відразу активно включилися.

— Так і було. Передусім, наше старше юнацтво є неймовірно. В станичну домівку я потрапила другого дня. Цікавий момент: десь протягом тижня пластунів і пластунок віком поза 25 у домівці майже не було. Мусили подбати про сім'ї. І от основна волонтерська сила — старше юнацтво. Неймовірно, наскільки чисельно і активно вони доєдналися.

Багато друзів сказало, що йдуть у військо. Зрозуміла, що будуть добровольці, і про них треба дбати. Важливо в такий час не залишатися осторонь.

— Яким було Твоє волонтерство і кого Ти би визнала як найбільш активного?

— Перші 3-4 місяці працювала зі станицею Львів. У нас був великий склад, усім завідували Андріан Дорош та Іра Бережницька, але команда була дуже-дуже велика. Важко когось виокремити як більш активного чи активну.

На наш склад приїжджало все: спальники, спорядження, харчі, а найбільше було медикаментів. Були запити на шоломи, плитоноски, елементарні засоби захисту. Нашим добровольцям були потрібні військові речі, а не гуманітарна допомога.

— ” —

НА ПОЧАТКУ БЕРЕЗНЯ 2022 РОКУ З'ЯВИЛОСЯ ВАЖЛИВЕ ЗАВДАННЯ. ДРУЗІ «КУЩ», «КУРКА», «ГАРМАШ» ТА «ВК» — У 73-МУ МОРСЬКОМУ ЦЕНТРІ ССО.

Перші їхні завдання — на окупованих територіях (тепер про це можна розповідати). Потрібними були рації, тепловізори, приціли. В них реально не було нічого. Роздобути щось із того на початку березня — це була місія нездійсненна. За кордоном десь у когось шукати? Це перше, з чого почала. Нам вдалось знайти рації, тепловізори, снайперські приціли, хлопці поїхали з ними на окуповану Кінбурнську косу.

Паралельно працювала з Пластом і гуманітарним складом.

— ” —

З ЛІТА 2022 РОКУ ВОЛОНТЕРИЛА ВЖЕ, ЯК КАЖУТЬ, В СОЛО-ВАРІАНТІ. ОРГАНІЗОВУВАЛА ЗБОРИ, ЧАСТО В КОЛАБОРАЦІЇ З КИМОСЬ. З ЦЬОГО ПРИЙШЛО РОЗУМІННЯ, ЩО ПОТРІБНО ФОРМУВАТИ ЕФЕКТИВНУ КОМАНДУ. НАСТУПНОГО РОКУ, ВІД ЛІТА 2023-го, ВИРІШИЛА СТВОРЮВАТИ ФОНД. ЗІБРАЛАСЯ ВЕЛИКА КОМАНДА, ТЕПЕР ДІЄМО ЯК ОРГАНІЗАЦІЯ.

— Хто з пластунів волонтерів з Тобою?

— Якщо говорити про пластунів і весь час від 2022 року — дуже допомагав Тарас Коваль з «Хмельничків». Він доставляв вантажі, неодноразово разом їздили на схід і південь. Роман Кучкуда — моя найбільша опора і розрада у волонтерці, бо це потребує багато енергії, ресурсу: кошти збирати важко, війську все треба «на вчора», тому не все і не завжди вдається. Багато моментів, де засмучуєшся і відчуваєш глибокий відчай, а Роман завжди допомагає. Це найголовніша команда за той час.

— Розкажи, будь ласка, про своє високе волонтерське відзначення.

— У 2023 році отримала відзнаку за волонтерство — почесний нагрудний знак Головнокомандувача

^ «Спартанки» Анастасія Сохацька (праворуч) та Ірина Бережницька з народними депутатами Романом Костенком і Романом Лозинським після отримання почесного нагрудного знака Головнокомандувача ЗСУ. Київ, Верховна Рада України, 2023 р.

Збройних сил України Валерія Залужного «За сприяння війську». В той день, коли підписали нам волонтерські нагороди, були підписані посмертно нагороди і для «Курки» та «Гармаша» — ордени «За мужність» III ступеня. Депутати парламенту військовик Роман Костенко і пластун-військовик Роман Лозинський вручали. Це відбулося в Києві, у стінах Верховної Ради України.

— Які завдання виконуєте тепер?

— Як згадувала, заснувала і очолюю фонд. Переважно моя діяльність організаційна. Веду проекти фонду, організую фінансування, безпосередньо спілкуюся з військовими, щоб розуміти їхні запити і потреби. Ми зосередилися на безпілотних апаратах, нічних та денних дронах, FPV та авто. В цьому ми маємо компетенцію і навички, тому займаємось тільки цим.

В основній команді фонду подружки-«спартанки» Іванка Живачук, Ірина Бережницька та Марина Перцович.

Тепер реалізуємо фотопроєкт «Лють». Ми розробляли календар з авторитетними військовими і ветеранами. Мета — для «Азову» і «Хартії» придбати 500 FPV-дронів. Для цього збираємо 7,5 млн грн.

Між іншим, якби хтось із читачів «Пластового шляху» захотів долучитися до проектів фонду — це можна зробити за посиланням в qr-коді.
https://uadd.me/1991_CharityFund

— 15 грудня цього року станиці Львів виповниться 35 років. Що Ти хочеш побажати з цієї нагоди подругам і друзям?

— Довго думала над побажанням, але коли Ти спитав про перший день війни, то я вже чітко знала, що скажу. Щоб юнацтво станиці і загалом Пласту, а також вихідці з юнацтва й надалі були згуртованими, коли приходить слушний час. В перший день повномасштабної війни багато людей були в паніці, не розуміли, що робити, як діяти, але старше юнацтво станиці Львів знало, що їм робити і де вони потрібні найбільше.

НАЙБІЛЬШИМ НАШИМ ПРОЄКТОМ БУВ ПРОЄКТ ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ «ГАРМАША». ДЛЯ ЙОГО ПІДРОЗДІЛУ МИ КУПИЛИ 170 ДРОНІВ.

— ” —
БАЖАЮ ЧЛЕНАМ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ БУТИ АКТИВНИМИ В ГРОМАДІ, ДОПОМАГАТИ, КОЛИ ЦЕ НАЙБІЛЬШЕ ПОТРІБНО. ВИХОВНИКАМ БАЖАЮ, ЩОБ МИ І ДАЛИ ВИХОВУВАЛИ ТАК БАГАТО ВІДДАНИХ ГРОМАДЯН, ЯКІ ЗМОГЛИ БИ СТАТИ НАДІЙНОЮ ОПОРОЮ ЦЬОЇ КРАЇНИ.

— Дякую!

Запитував Юрій Леськів

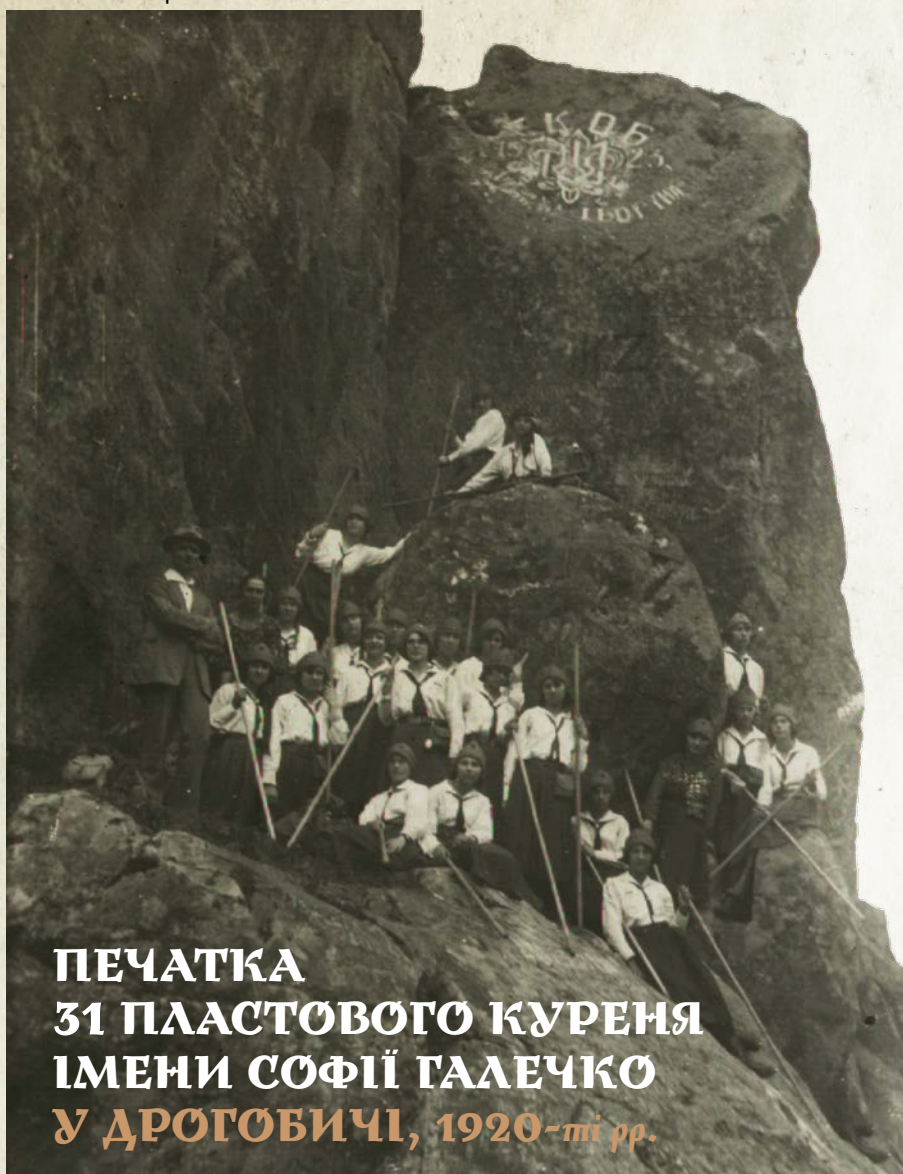
Для ілюстрації інтерв'ю використано світлини з фотоархіву Анастасії Сохацької

Одна з волонтерських мандрівок до військових > на південь України. Перший ліворуч — Тарас Коваль, праворуч — Анастасія Сохацька

Безпілотники для Перемоги. Листопад 2023 р. >

Анастасія Сохацька і Тарас Коваль здійснюють > черговий волонтерський проєкт. Літо 2022 р.

**ПЕЧАТКА
31 ПЛАСТОВОГО КУРЕННЯ
ІМЕНИ СОФІЇ ГАЛЕЧКО
У ДРОГОБИЧІ, 1920-ті рр.**

АНДРІЙ СОВА

У попередніх числах «Пластового шляху» ми подали інформацію про печатки двох хлоп'ячих куренів, що діяли в Дрогобичі в 1920-х роках, — 18 куреня імени Івана Франка та 27 куреня імени Івана Сірка. Пропонована публікація присвячена печатці 31 пластового куреня імени Софії Галечко.

Дівочий 31 пластовий полк імени Софії Галечко закладений у березні 1922 р. Вікторією Гавдяк при співучасті учительки Марії Гавдяк з учениць учительської семінарії сестер Василіянок. У фондах Центрального державного історичного архіву України у Львові виявлено одну печатку цього куреня. Упродовж травня 1924 р. — жовтня 1929 р. її зображення фіксується на понад тридцяти документах.

Найраніший відбиток печатки датується 25 травня 1924 р. Він міститься на картах впису в члени Пласту Ольги Андріїв, Клементини Вельгуш, Ольги Винницької, Олени Воробкевич, Олени Войтович, Вікторії Гавдяк, Олени Нимілович, Лесі Геврик, Александри Дудик, Іванни Іссель, Неонілі Кічоровської, Марії Кічоровської, Розалії Коваль, Анни Лаврів, Олени Мицавки, Стефанії Уруски.

Деякі відбитки печатки фіксуються на звітах куреня за 1 і 3 чвертьроки 15 пластового року, 2, 3 і 4 чвертьроки 16 пластового року, 2, 3 і 4 чвертьроки 17 пластового року, 2 і 3 чвертьроки 18 пластового року.

Курінною печаткою завірено листи Марії Гавдяк до Верховної Пластової Команди (15 грудня 1926 р.) та Стефанії Уруски (28 вересня та 19 жовтня 1926 р.).

Один відбиток печатки міститься на звіті про перебіг «Свята І. Падоліста», яке проведено 31 куренем. Подія відбулася 31 жовтня 1926 р. У документі, який написала Стефанія Уруска (курінна писарка), зазначалося:

«В склад програми входили наступні точки:

1. Відспівання пластового гимну.
2. Відчитання привітів.
3. Деклямація п. з. «Каменярі» (Ів. Франка).
4. Хор — «Заквітчали дівчатонька» (Купчинського).
5. Сольо — «Питаєся вітер смерти».
6. Дуєт — «Чи піду в гай» (переклад з німецького).
7. Деклямація п. з. «Могила в гаю».
8. Хор — «Ой зацвила черемха» (Купчинського).
9. Кінцеве слово.
10. Відспівання Пл. Присяги.

< Дрогобицькі пластунки на прогульці на скелях Урича, 1924 р.

> Пластуни і пластунки з Дрогобича (члени 18 і 31 куренів) з провідником Михайлом Іваненком

Вечером о 6 год. розпочалося Свято відспіванням пл. гимну, відтак наступило відчитання привітів: від О. П. К., від XXXVI пл. курія жіночого і XVIII пл. курія мужеского з гімназії, які не могли явитися і спільно з нами відсвяткувати це Державне Свято, з огляду на перепони вищих властей шкільних, а саме дирекції семінаря.

Товаришка курінна виголосила декл. п. з. «Каменярі», яка викликала не мале захоплення серед невеликої кількості слухачів як: о. дир. Семінара, о. катехит, оо. Василіяни, сс. Василіянки, два пани Професори, родичі і мале число учениць того заведення.

Мимо цього, що запрошення розіслано в час, інтелігенція дрогобицька не взяла участі в Пластовім Святі, в пам'ять тих, що не жаліли положити в жертві буйні голови за честь і свободу своєї Неньки-України.

В часі відспівання стрілецьких пісень можна було зауважити в тім хорі три групи пластунок о різному настрою:

1. група, яка стояла гордо, зі взнесеними головами, робила вражінне, немовби переносилася своїми думками в минувшину, в той час, коли боролися стрільці за волю і свободу України. Вона робила вражінне завзятих і готових сей час іти в бій.

2. група — надзвичайно сентиментальна, відчувала жаль і скаргу тих стрільців, які жалувалися, що не буде кому їх поховати і захистити перед чорним вороном, який буде прилітати і видзьобувати їхні очі.

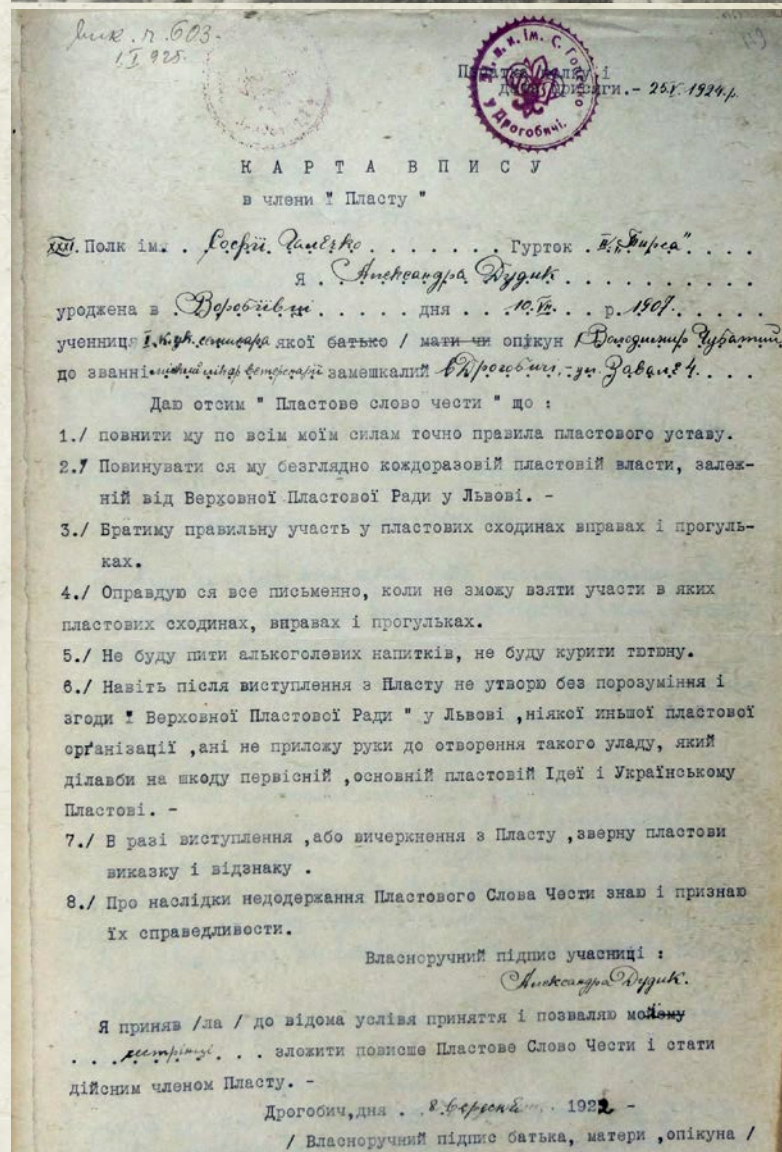
3. група — найменше перенята, а своїм виразом лица виказувала, що думала лише про зверхний вигляд і о тім, щоби добре удалося свято.

Можна було зауважити ще четверту групу, яка була на салі. Ця група проявила свою цілковиту байдужність, бо навіть не явилася в пластовому однострою, за що дістала нагану в присутності цілого курія.

В закінченню, було сказано коротку історію про початок засновання української держави, її розцвіт і упадок, а також завізанне нас до праці для добра народу і щоби бути кожній хвилі готовими на клич, який пролунає по всіх землях України «До борні за волю». Пластову молитву відспівано з великим святочним настроєм.

Доходу зі свята пластового було: 26 зол.; з чого:

- 7 зол. на сироти воєнні,
- 5 зол. допомога бідним пластункам,
- 6 зол. на інвалідів,
- 8 зол. на будову пл. дому у Львові».

**ОПИС ТА ЗОБРАЖЕННЯ ПЕЧАТКИ
КАТАЛОГ**

Матеріал: фіолетове, червоне чорнило.
Форма: кругла. Розмір: 35 мм.
Зображення: трипелюсткова лілея з Тризубом.
Легенда: 31 п. к. ім. С. Голечко у Дрогобичі.
Датування: 25 травня 1924 р. — 12 жовтня 1929 р.

«КРІВАВИЙ ШЛЯХ. ЧОТА КРИЛАТИХ» ТВОРИ ЮРІЯ ШКРУМЕЛЯКА ДІЙШЛИ ДО ЧИТАЧА В УКРАЇНІ

ОЛЕСЬ ЮРЧЕНКО

В Івано-Франківську перевидано твори колишнього січового стрільця і письменника, один з яких мав безпосередній вплив на створення куреня «Чота Крилатих».

З виходом у світ цієї книжки читач в Україні лише почав відкривати для себе творчість Юрія Шкрумеляка (1985—1965) — військовика УСС та УГА, українського поета і письменника (зокрема, він є автором понад 30 книжок для дітей), перекладача (вільно перекладав з німецької, англійської, чеської, російської та польської мов), редактора, українського патріота, якого спіткало переслідування польської влади, відтак важка доля цькувань і репресій большевицьким режимом.

—”—

«КРІВАВИЙ ШЛЯХ» Є ЦІЛСНИМ АВТОБІОГРАФІЧНИМ ТВОРОМ. В ЙОГО ОКРЕМИХ ОПОВІДЯХ, СВОЄРІДНИХ ЛІРИКО-ПУБЛІЦИСТИЧНИХ НОВЕЛАХ АВТОР ПЕРЕДАВ ТРАГЕДІЮ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ В «ЧОТИРИКУТНИКУ СМЕРТІ» (1919—1920) КРІЗЬ ПРИЗМУ ОСОБИСТИХ ПЕРЕЖИВАНЬ.

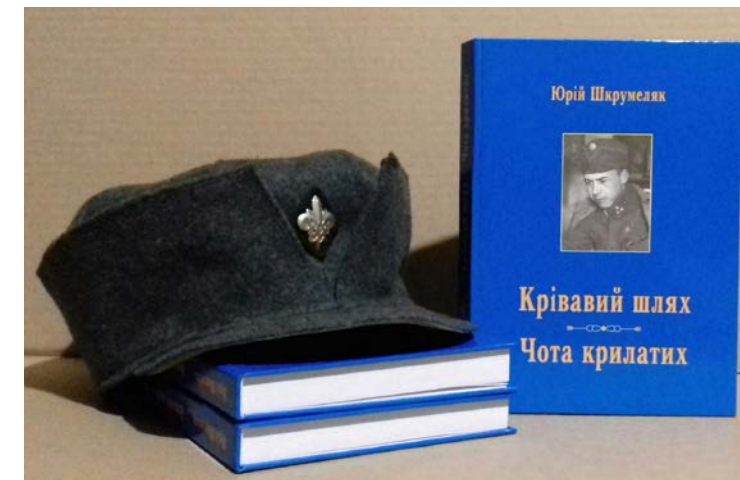
Перед читачем постають натуралістичні сцени жажіття війни — з жахливим побутом, інфекційними недугами, розпукою і зрадою, приреченістю українського воїнства.

«Чота крилатих» — історико-пригодницька повість з елементами містики і фантастики, яка охоплює передвоєнний час, лихоліття Першої світової війни і Перших визвольних змагань, повоєнний період (до 30-х років минулого століття).

Доцент кафедри українознавства і філософії Івано-Франківського національного медичного університету, голова Івано-Франківської обласної ОУН Микола Сулятицький одним з перших поділився думками про появу нового видання. Він, зокрема, зазначив: «Нам бракує живої історії та її донесення до молоді, яка, за малим винятком, знає українську минувшину на рівні початкових класів... Вихід добротної книги — це певна знаковість, а не лишень підсумок проведеної роботи чи фактологічне заповнення інформаційної ніші. Сучасна книга, яку зусебіч накривають хвилі новотехнологічного інтернетного валу, має прокладати ментальний зв'язок між поколіннями. Адже подібно до того, як в минулому столітті січові стрільці та воїни Української Галицької Армії, сучасні військовики-відчайдухи на сході України тримають стяг національної доблесті і честі, тим самим продовжуючи нашу багатовікову національно-визвольну борню... Нам, українцям, такої героїки бракує». Ось чому вихід у світ цього художнього твору є важливим передусім для дітей і молоді України, яку після звільнення від віковичного московського ворога їм будувати і розвивати.

Найбільша заслуга в появі книжки її упорядниці Світлани Бреславської — української письменниці, літературознавиці, перекладачки з польської і голови Івано-Франківської обласної організації Національної Спільноти письменників України. При адаптації тексту до друку упорядниці максимально можливо зберегла мову оригіналів. З метою кращого розуміння застарілих та діалектних слів на сторінках книжки подано примітки.

Вагому дослідницьку працю проведено і для написання біографії Юрія Шкрумеляка, поміщеної в книжці. Для цього авторка опрацювала статті М. Ільницького, Л. Сироти, І. Мельника, В. Левицького, С. Голінея та інші джерела.

▲ Влучне поєднання мазепинки як символу УСС, пластової лілейки і творів Юрія Шкрумеляка, що вийшли у світ окремою книгою.
Фото: інтернет-ресурс газети «Галичина»

Твір «Кривавий шлях» упорядниці адаптувала з видання 1922 року (Філадельфія, США), а повість «Чота крилатих», яка вийшла у світ 1928 року, адаптовано з другого перевидання 1954 р. (Українське видавництво і книгарня «Говерля», Нью-Йорк, США). Між іншим, у тому далекому 1954-му для повторного випуску у світ «Чоти крилатих» видавець Микола Сидор-Чарторийський відшукав оригінал аж у Парагваї.

Додатками до перевиданих текстів Юрія Шкрумеляка є фотографія з автографом письменника (з архіву приятеля — письменника Івана Гришина-Грищука), статті «Один з Чоти Крилатих» І. Гришина-Грищука, «Невблаганий тільки до національних кривд» В. Полека, інформація про видавця повістей Миколу Сидора-Чарторийського та словник діалектних, застарілих слів, понять і термінів. Книжку проілюстровано графічними роботами Олени Кульчицької (1877—1967).

«Кривавий шлях. Чота крилатих» вийшла у світ у 2020 році у видавництві «Місто НВ» (м. Івано-Франківськ) до 125-ї річниці від дня народження і до 55-ї — від часу відходу у вічність незаслужено забутого українського письменника, військовика і в'язня радянських концтаборів. Також книжку присвячено 100-літтю звияжних, а водночас трагічних подій 1918—1920 років.

Про це видання розповідаю тільки тепер. Адже після появи книжки широкого розголосу не було, і лише в липні минулого року, під час відвідин летунської пластової оселі на околицях с. Луквиця в передгір'ї Карпат, від членів куреня «Чота Крилатих» довідався про її вихід у світ.

Пам'ятаймо про січове стрілецьтво і спонукаймо пластова юнацтво черпати знання про ті історичні події з повістей Юрія Шкрумеляка та інших творів. Теперішнє і майбутні покоління мають знати про боротьбу і подвиг УСС. Такі приклади і є підґрунтям для якісного виховання.

20 лютого 1950, с. Менделєєвка
Дніпропетровської обл. — 19 грудня 2023,
м. Світловодськ Кіровоградської обл.

ПЛ. СЕН. ЛЕОНІД ПАСЬКО

Народився 20 лютого 1950 року у селі Менделєєвка Нікопольського району. Батьки працювали при землі, хоч вона вже їм не належала: Анатолій трактористом, Марія, з роду Артеменків, — колгоспницею. Батько його походив з села Чумаки і пов'язував свій родовід з чумаками, що осіли на Січеславщині у XVIII столітті. Марія Артеменко — із затопленого Кременчуцьким водосховищем села Калабарок Чигиринського повіту.

Леонід закінчив Дніпропетровський хіміко-механічний технікум. Три роки служив в армії на Чорному і Середземному морях радистом.

Одружився з Валентиною Гвозденко, з якою познайомився під час навчання в технікумі. Валентина народилася у Криму, а її батько був родом з козаків Кубані. Родина мами, з роду Семеніхних, до Криму переселилася з Тверської губернії ще до Першої світової війни.

Разом подружжя Паськів виховало трьох дітей: Євгена, Зою та Юрія. Кілька років сім'я Леоніда і Валентини жила у Криму в селі Хуторок, ще декілька — в місті Новодністровськ Чернівецької області (там саме будувалася Дністровська гідроелектростанція). Згодом переселилися до міста Світловодськ Кіровоградської області. Місто засноване на місці кількох давніх поселень внаслідок будівництва Кременчуцької гідроелектростанції на Дніпрі, звідки рід Леоніда по матері.

^ Учасники Крайового апробаційного велосипедного табору для юнацтва центру України. Посередині — його засновник пл. сен. Леонід Пасько. Зліва від нього юнак Максим Безнос. Липень 2000 р.

< пл. сен. Леонід Пасько ділиться з новачками секретами радіосправи. Свірж, 2002 р.
Фотографії зі збірки Музею-архіву Пластового руху

Тут Леонід працював на радіозаводі, а від 1983 року вів радіогурток для дітей та підлітків міста. Брав участь в усіх рухах, мітингах, заходах наприкінці 1980-х — на початку 1990-х років, які призвели до відновлення Незалежності України. Ще за СРСР перевозив нелегальну літературу руху Саюдіс з Литви в Україну. Мандрував зі своїми учнями з радіогуртка територією України — пішки та велосипедами.

У 1996 році вступив на заочне відділення Кіровоградського педагогічного університету ім. В. Винниченка на спеціальність «Вчитель історії та географії», викладав історію у місцевій школі.

У 1995 році потрапив на новацький табір «Потічок» коло Болехова, захопився пластовою методикою виховання і почав створювати станицю у місті Світловодськ. 1997 року відбувся перший пластовий табір «Джерело», що був спільним для дітей з центру і заходу України (Світловодськ, Кіровоград, Коломия) і Криму. Місцем проведення обрано легендарний Холодний Яр. Наступного, 1998 року, відбувся мистецько-археологічний табір «Гомоніла Україна» над р. Синюхою поблизу Новоархангельська. Після того Леонід прийняв рішення організувати мандрівні велосипедні табори, щоб охопити більшу територію та ознайомити юнацтво з визначними історичними і культурними пам'ят-

ками. На початку 2000 року, після вдалого експерименту, було зареєстровано крайовий апробаційний велосипедний табір для юнацтва з центру України. Таким чином вихованці Леоніда відвідали місця, пов'язані з постатями Сковороди, Шевченка, Стуса, Чорновола, їздили на Волинь і в Крим. Згодом провадив щорічні мандрівні табори Карпатами. В останню свою мандрівку Карпатами вирушив у 2021 року, маючи 71 рік.

Ще однією ділянкою, яку розвивав Леонід у Пласті, було радіопластування. Частина його юнаків належала до гуртка радіоаматорів. Разом вони щороку у жовтні виходили в етер на ультракоротких хвилях під час всевітнього Радіоджемборі. Тривалий час станиця Крилів у м. Світловодськ була єдиним осередком, що представляв Пласт на цьому міжнародному заході.

1996 року друг Леонід організував постійний радіозв'язок з пластовим табором на Соколі (там ані звичайних, ані тим більше мобільних телефонів у той час ще не було), а на ЮМПЗ 2002 року координував зв'язок з мандрівними таборами, що були забезпечені портативними радіостанціями. Радіосправа була органічною частиною його життя. «Я передаю три "К"», — домовлявся він з виховниками на початку теренової гри, і такими простими кроками азбука Морзе з мало потрібного «анахронізму» перетворювалася на щось природне і необхідне в таборовому житті.

Друг Леонід постійно навчався. Чи то опановував різні мови (вивчив, наприклад, литовську, словацьку), чи заглиблювався у філософію виховного процесу, чи досліджував Козаччину, чи аналізував щоденники військовиків з різних країн... На своєму обійсті у Світловодську розвів чудовий сад, плевав виноград, вирощував персики, кавуни, дині. До будь-якої справи, за яку брався, підходив ґрунтовно, передусім вивчав відповідну літературу, досвід інших людей.

Відійшов у Вічність 19 грудня 2023 року у Світловодську, залишив у смутку дітей та онуків.

пл. сен. Ольга Свідзинська
Щира подяка Зої Лебідь за необхідну інформацію

СИН ВІЛЬНИХ УКРАЇНСЬКИХ СТЕПІВ

На Вічну Ватру відійшов Леонід Пасько — засновник Пласту в центральній Україні.

Народився він на Січеславщині 73 роки тому. Випускник хіміко-механічного технікуму у Дніпрі. В 90-х здобув вищу історичну освіту у педуніверситеті сьогоднішнього Кропивницького. Ще з 1983 року працював у галузі освіти: станція юних техніків, центр дитячої творчості. Був керівником радіогуртка.

У Пласті з 1995 року. Пластову Присягу складав на Соколі в Карпатах під час Ювілейного збору з нагоди 85-ліття Пласту. Готуючись до набуття дійсного членства, пройшов вишкіл впорядників юнацтва число 16 у Києві. Згодом, у 2000-му році, пройшов вишкіл зв'язкових, а також вишкіл новацьких впорядників число 122 (Раду Орлиного Вогню 154).

Був виховником гуртка «Елельвейси» (його вихованець Максим Безнос загинув на фронті 2023 року) і «Бобри» у станиці Крилів (м. Світловодськ). Виконував обов'язки зв'язкового підготовчого куреня ім. Івана Самуся. Один із його вихованців, Олександр Аргат, став першим пластуном-скобом в області, а у 2009 році разом із Тарасом Чмутом створив Мілітарний портал mil.in.ua (Сашко і сьогодні є його головним редактором).

Леонід Пасько був комендантом багатьох юнацьких таборів. Перший свій табір провів у 1997 році в Холодному Яру. Від 1999 року був організатором перших в Україні велосипедних таборів. Пригадує, як на Пластове Джемборі у 2009 році його табір прийшов з Карпат — без наметів. Вся мандрівка була без наметів, тому не дивно, що деякі його вихованці і вихованці його вихованців пішли опісля в 3 полк ім. Святослава Хороброго.

Поза Пластом був зберігачем фондів у краєзнавчому музеї Світловодська, пробував реанімувати місцеву «Просвіту». Навчав діток історії в школі. Він був чудовим учителем і наставником. Коли зустрічався із ним, то відчував, що це дитина гордих і вільних українських степів. Добрий і чуйний характер, коріння якого не вдалося знищити голодоморами та війнами.

Леонід багато працював над собою. Вивчав психологію, педагогіку, філософію, менеджмент, радіосправу. Вивчив і вільно володів англійською мовою (нетипова характеристика для уродженців Радянського Союзу), вивчав техніку перекладу. Брав регулярну участь у світовому скавтському радіоджемборі і мав друзів по всьому світу, із якими підтримував радіозв'язок та вів листування.

Вічна пам'ять Другові. Співчуття дітям — Зої, Євгену та Юрію, рідним та близьким. Він був гідним українцем і чудовим вчителем, який навчав нас Гідності.

пл. сен. Юрій Юзич, ОЗО

24.10.1992, м. Івано-Франківськ —
6.12.2023, с. Яблуниця Івано-Франківської обл.

СТ. ПЛ. ЮРІЙ БАБЕЦЬКИЙ, ЛЧ, «БІ-БІ», «ЗАГИНАЙ»

Юрій Бабецький, син Володимира та Галини, приєднався до Пласту у 2005 році. Належав до гуртка «Кажани» 49 куреня ім. І. Миколайчука (виховник ст. пл. Максим Шовкопляс, ЛЧ). Пластове псевдо отримав через старшого брата, пластуна Олега Бабецького, якого називали «Бабе», йому ж дісталася жартівливе «Бі-Бі». У 2006 році відбув курінний табір «Вавилон ХХ».

Був активним пластуном, виконував обов'язки гурткового, курінного та займався новацькою діяльністю у гнізді ч.3 «Лісові бешкетники». За час юнакування був учасником курінних і станичних таборів «Фама» (2007 р.), «Сто пудів вітру» (2008 р.), «Тіні забутих предків» (2009 р.). Учасник крайових таборів «Золота булава» (2008 р.), «Побурлакуємо світами» (2007, 2008 р.), «Легіон» (2009 р.). Належав до команди організаторів крайової Спартакіади в Івано-Франківську (2010, 2011 рр.). Долучався до організації новацьких таборів: «Мандрівні черевики» в м. Долина (2010 р.), «Сварогове коло» в с. Вістова (2011 р.), «100рія одного замку», с. Вижниця (2012 р.).

^ Юрій Бабецький (перший праворуч у 2-му ряді) — юнак гуртка «Кажани» куреня УПЮ ч. 49 ім. І. Миколайчука. Внизу посередині — виховник ст. пл. Максим Шовкопляс, ЛЧ

Був одним із співорганізаторів юнацьких таборів: «Мільйон років до нашої ери» (2010 р.), «Як козаки» (2011 р.) та «Стежками опришків» (2012 р.). Учасник ЮМПЗ у Львові (2012 р.).

В стащопластунському віці доєднався до 3 куреня УСП «Лісові чорти». Учасник змагу з пішого мандрівництва «Стежками Героїв» (2009, 2010, 2011, 2013 рр.). Від 2010 року був організатором вишколів з практичного пластування та мандрівництва «SOS», «Школа зимового мандрівництва», «Магія нічних Карпат». У 2013—2014 роках був провідником кодла «Хом'як». Був інструктором зі сновбордінгу для зимових вишколів від куреня «Ватага Бурлаків».

Перших три класи навчався у школі № 25, згодом перейшов до гімназії № 3 (теперішній ліцей № 20) в Івано-Франківську.

Вищу освіту здобув у 2010—2015 роках у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника на фізико-технічному факультеті.

У 2013 році побував на альпіністичному таборі у Грузії, де здійснив сходження на гору Казбек (5054 м).

22.06.2019 у приміському селі Крихівці вінчався з пластункою Оксаною Зварич — «Бейбі».

Захоплювався мандрями, скелелазінням, сновбордінгом та вейкбордінгом. Певний час працював промисловим альпіністом в компанії «Енергія сонця». Став одним із засновників компанії «Wake IF». Працював старшим інструктором зі сновбордінгу та викладачем у Snowboard School Bukovel на гірськолижному комплексі «Буковель».

Відійшов на Вічну Ватру 6 грудня 2023 р. уві сні від раптової зупинки серця.

пл. сен. Тарас Зень, Чок

ПОЛЕГЛІ
У РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

12.01.2000, м. Дніпро —
6.02.2024, с. Білогорівка Луганської обл.

СТ. ПЛ. ІВАН КІЙКО, «ФІЛОСОФ»

Іван Кійко, син Сергія та Ірини, з дому Ковальової, став членом юнацького гуртка «Лісові Коти» (виховник ст. пл. Микита Подгорнов) 95-го куреня ім. Дмитра Яворницького в м. Дніпро 2016 року. Виконував обов'язки хорунжого в курені та став першим станичним хорунжим у станиці Дніпро. З юнацтва перейшов до Уладу Старших Пластунів. Активний учасник пластових таборів, мандрівок та заходів. Захоплювався фотографуванням, мандрями та їздою на мотоциклі.

2017 року на одному з таборів познайомився з військовими, що проводили вишкіл зі зброєю. Від того часу захопився військовою справою. У 18 років зголосився до строкової служби, після якої уклав контракт.

Після відкритого російського вторгнення, пройшовши навчання, брав участь у боротьбі за свободу України. Був бійцем 16 полку 31-ї бригади імені генерал-майора Олександра Радієвського (31 бригада, в/ч 3036) Національної гвардії України.

На початку 2023 р. був поранений поблизу м. Слов'янськ. Після реабілітації повернувся на фронт. Загинув 6 лютого 2024 року внаслідок обстрілу будівлі, в якій знаходився, поблизу селища Білогорівка Луганської області. Рішенням Головної Пластової Булави від 21 лютого 2024 р. Б. нагороджений Залізним Пластовим Хрестом. Похований 16 лютого на цвинтарі селища Таромське житлового району міста Дніпро.

6.11.2000, м. Надвірна Івано-Франківської обл. —
1.02.2024, поблизу с. Іванівське
Бахмутського р-ну Донецької обл.

РОМАН ПОПАДИНЕЦЬ

Пластун новак рою «Іжачки-повстанці» 47-го гнізда «Маленькі заморочки» у Надвірній (сестричка пл. сен. Олена Пиндзин), де склав Новацьку Обіцянку. Учасник новацьких таборів, мандрівок та заходів. Народився у сім'ї пластуни і вчительки Галини, з дому Бабчук, та тренера з баскетболу Ігоря Попадинця. Закінчив школу №3 у Надвірній. Активно займався боксом та баскетболом.

Після відкритого російського вторгнення, придбавши військово спорядження, повернувся до України і добровільно зголосився до лав Збройних сил України. Користувався військовим позивним «Америка». Був солдатом-кулеметником 2 відділення вогневого ураження 1 штурмового взводу штурмової роти 710 бригади охорони Держспецтрансслужби.

Загинув 1 лютого 2024 року під час виконання бойового завдання в районі населеного пункту Іванівське Бахмутського району.

Похований з військовими почестями 12 лютого 2024 р. у Надвірній. Рішенням Головної Пластової Булави від 16 лютого 2024 р. Б. нагороджений Залізним Пластовим Хрестом. Церемонія вручення Хреста відбулася 24 лютого у Миській бібліотеці для дітей та юнацтва в Надвірній.

Залишились батьки та старший брат Андрій.

10.09.1997, м. Кременна Луганської обл. —
20.12.2023, с. Новомихайлівка Донецької обл.

СТ. ПЛ. ЗАХАР СКЛЯР

Захар був новачком рою «Вовченята», а згодом юнаком гуртка «Вепри» (виховник пл. сен. пр. Юрій Житлов) в станиці Кременна.

З початком антитерористичної операції в 2014 р. разом з батьками Андрієм та Мариною і братом Арсеном переїхав з Луганщини до Івано-Франківська, де у вересні 2015 р. вступив до місцевого осередку Пласту та став виховником гуртка «Ворони» в 27 курені ім. В. Івасюка. Був інструктором з картографії та орієнтування.

Згодом став членом 3 куреня УСП «Лісові Чорти» в кодлі «Хом'як».

У 2016 р. відбув Крайовий вишкіл виховників ч.151 в Івано-Франківську та Кваліфікаційний вишкіл дійсного членства ч. 104. Учасник вишкільного табору «Лісова школа» в 2017 р. Активний у пластовому житті, учасник, інструктор та співорганізатор пластових таборів, мандрівок, акцій. Захоплювався їздою на велосипеді, мандрями та читанням.

У 2020 р. переїхав до Польщі. Мешкав у м. Люблін, де активно долучився до розвитку місцевого осередку Пласту та став виховником юнацького гуртка. Склав Пластову Присягу 1.08.2020 у відкритому морі, поблизу м. Хел, Польща. У липні 2021 був комендантом найбільшого на той час українського пластового табору в Польщі — «Мамаєва Слобода». Продовжував належати до «Лісових Чортів», виконував обов'язки писаря в кодлі «Шпиці».

^ Старший лейтенант Захар Скляр
під час виконання бойових завдань на Донеччині

Від березня 2018 до серпня 2019 працював вело-механіком у веломагазині-майстерні «REZKO» в Івано-Франківську.

З переїздом до Польщі навчався на факультеті управління та менеджменту Люблінської політехніки. Продовжував працювати як веломайстер, а також у сфері логістики.

Після відкритого російського вторгнення повернувся на Батьківщину та зголосився до лав Збройних сил України. Став лейтенантом у складі 79-ї окремої десантно-штурмової Таврійської бригади. Використовував військові позивні «Рамзес» та «Беркут». У липні 2022 пройшов спеціальні навчання на Житомирщині, після чого постійно брав участь у бойових діях на Донеччині. Був командиром взводу роти управління.

Загинув 20 грудня 2023 р. під час виконання бойового завдання поблизу с. Новомихайлівка Мар'їнської міської громади Покровського району Донецької області.

Залишились батьки, молодший брат — пластун Арсен та кохана дівчина, пластуни Настя Конопатська.

Рішенням Головної Пластової Булави від 25 грудня 2023 р.Б. нагороджений Залізним Пластовим Хрестом. Відзнака вручена родині під час чину похорону в церкві св. Володимира і Ольги в м. Івано-Франківськ 27 грудня 2023 року. Друг Захар похований на Алеї Слави військових поховань в с. Чукалівка (міське кладовище).

ПОЛЕГЛІ
У РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

21.01.2004, с. Стецьківка Сумської обл. —
1.05.2022, м. Маріуполь

ДЕНИС БОНДАРЕНКО

Денис, син Олександра, став членом станиці Суми у січні 2021 року, вступивши до гуртка «Пілігрими» підготовчого куреня ім. Романа Атаманюка (виховник ст. пл. Кім Яровий). У травні того ж року здобув ступінь юнацьку пробу. Учасник різних пластових заходів.

Навчався у рідному селі, брав участь у Всеукраїнській національно-патріотичній грі «Сокіл / Джура». Ройовий та бунчужний в обласних етапах гри на Сумщині.

Після завершення школи вступив до Інституту фізичної культури Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка. Планував опанувати спеціальність тренера. Був активним учасником та організатором молодіжного патріотичного руху на Сумщині. Окрім Пласту належав до ГО «Права молодь».

Захоплювався спортом, займався методикою CrossFit та футболом. Відвідував сумський футбольний центр «Барса».

За декілька місяців до повномасштабного російського вторгнення здійснив свою мрію: виїхав до Маріуполя та вступив до полку «Азов». Від 24 лютого під військовим позивним «Юніор» брав участь в обороні міста. Загинув 1 травня 2022 р. від кулі ворожого снай-

^ Денис Бондаренко (попереду) — учасник
Всеукраїнської національно-патріотичної гри
«Сокіл / Джура»

пера під час прориву до заблокованого металургійного комбінату «Азовсталь». Після обміну тіл загиблих вояків у Маріуполі ідентифікований завдяки експертизі ДНК.

Похований з військовими почеснями 8 березня 2023 р. на Алеї Слави Баранівського кладовища у Сумах.

Посмертно нагороджений орденом «За мужність» III ступеня за особисту мужність і самовіддані дії, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій Присязі, та медаллю «За особливі заслуги перед громадою Сумського району» I ступеня. Рішенням Головної Пластової Булави від 29 лютого 2024 р.б. нагороджений Залізним Пластовим Хрестом.

Залишилися у смутку дідусь, бабуся та сестра.

15.07.1979, м. Львів —
7.02.2024, с. Граничне Запорізького р-ну
Запорізької обл.

ОСТАП ІСЬКІВ

Остап народився у Львові в сім'ї Всеволода Іськіва та Лариси, з дому Гаранюк. Друзі знали його за коротким ім'ям «Ізя».

Пластун гуртка «Фенікси» в 41 курені ім. Тараса Бульби у Львові (виховник пл. сен. Володимир Жмурко, ЛЧ). Активний в пластовому житті орієнтовно від 1993 до 1996 року. Учасник курінних таборів, мандрівок, акцій.

Навчався у кількох школах Львова, закінчив школу № 76. Паралельно вчився в художній школі.

Згодом вступив до Львівського державного університету фізичної культури, де провчився рік на спеціальності «кульова стрільба».

Відтак 1997 року вирішив навчатись на факультеті міжнародних відносин у Львівському національному університеті ім. І. Франка, який закінчив у 2002 р.

Захоплювався активним туризмом, кульовою стрільбою, їзду на мотоциклі.

Зареєструвався приватним підприємцем, займався ресторанним бізнесом. Став співзасновником пабу «Фест». Був власником цеху з виготовлення меблів.

Активний учасник Революції Гідності. Брав участь в боях на вул. Грушевського.

^ Остап Іськів із донечкою Дарією

Після відкритого російського вторгнення добровільно зголосився до лав Збройних сил України. Воював у складі 33-ї окремої механізованої бригади, мав військовий позивний «Харлі». Був оператором безпілотних літальних апаратів. Сержант.

Загинув 7 лютого 2024 р. від вибухової травми під час виконання бойового завдання. Рішенням Головної Пластової Булави від 16 лютого 2024 р.б. нагороджений Залізним Пластовим Хрестом.

Залишилися батьки, сестра Соломія, донечка Дарія та її мама Юлія. Похований на полі почесних поховань Личаківського цвинтаря у Львові.

ЗМІСТ**«ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ»**

за 2023 рік (числа 209—212)

*Опрацювала пл. сен. Ольга Свідзинська***КОДЛО «БЕРКУТ», ЛЧ**

Традиція продовжується: Костюмівка з нагоди 100-ліття ВПЛЧ у Нью-Йорку (3 пластового життя), ч. 1 (209), с. 14

ПАВЛО БУЧМА

Ігор Осідач, ЛЧ (На Вічну Ватру), ч. 2 (210), с. 51

СОФІЯ ВИТІВСЬКА

XVI Крайовий пластовий з'їзд в Україні: ключові рішення та новий провід (3 пластового життя), ч. 2 (210), с. 12

РЕФЕРЕНТУРА КОМУНІКАЦІЇ СТАНИЦІ ВИШГОРОД

Літопис найстарішої станиці Київської округи (3 пластового життя), ч. 4 (212), с. 16

ВОВК КАРПАТСЬКИЙ

Як це — організувати в Україні пластовий табір під час війни? (3 пластового життя), ч. 3 (211), с. 18

ТИТ ГЕВРИК

Про «Клюфасівку» як місце перших Великих рад «Сіроманців» (Пластова історія), ч. 1 (209), с. 40

ГАННА ГРЕЧИШКІНА

Моє серце билося в унісон із серцем Херсона (Війна), ч. 1 (209), с. 32

Роман Орищенко: «Одна справа — професійність, але, передусім, має бути сила духа вистояти» (Війна), ч. 2 (210), с. 34

Умань у важкий час (Війна), ч. 2 (210), с. 42

ЛЮБОМИР ДОМАШЕВСЬКИЙ

Лісові студенти таборували на терені першої ЛШ (3 пластового життя), ч. 4 (212), с. 20

МИКОЛА ДУПЛЯК

У пластовій станиці в Сиракузах — вакації (3 пластового життя), ч. 3 (211), с. 16

СТАНИЦЯ ЕДМОНТОН

Ольга Градюк Логвиненко (На Вічну Ватру), ч. 2 (210), с. 50

КОСТЯНТИН ЖУК

Роздуми після першого етапу XVI Крайового пластового з'їзду (3 пластового життя), ч. 2 (210), с. 16

АНДРІЙ ЖУКЕВИЧ

Роман Гавриляк, пластун і дивізійник (Пластові постаті), ч. 3 (211), с. 46

ЯРЕМА ЗВАРЧУК

Теплий відблиск Ювілейного Великого Багаття (Пластові ювілеї), ч. 4 (212), с. 26

ТАРАС ЗЕНЬ

Іван Гудзоватий, курінний підпільного Пласту (Пластові постаті), ч. 3 (211), с. 48

БОГДАН КОЛОС

Зміна пріоритетів. 3 Наради Пласту в Канаді 2023 (3 пластового життя), ч. 2 (210), с. 8

ЛЕСЯ КОРДА

Прапор нас веде (3 пластового життя), ч. 3 (211), с. 22

КПС УКРАЇНИ

Внесок Пласту у рік боротьби за Україну (3 пластового життя), ч. 1 (209), с. 7; ч. 2 (210), с. 18; ч. 3 (211), с. 7

ЮРІЙ ЛЕСЬКІВ

Майбутнє творимо сьогодні (Від редакції), ч. 1 (209), с. 5

Друг «Полковник»: «Кожен українець мусить бути захисником» (Наші інтерв'ю), ч. 1 (209), с. 22

Людина слова Любомир Онишкевич (Пластові ювілеї), ч. 1 (209), с. 28

Слово про слово (Від редакції), ч. 2 (210), с. 5

Звіт редакції журналу «Пластовий шлях» (Офіційне), ч. 2 (210), с. 6

Віталій Окуневський: «В процесі розбудови Сокола я будував себе як пластун» (Наші інтерв'ю), ч. 2 (210), с. 28

На роздоріжжі (Від редакції), ч. 3 (211), с. 5

Мирон Баб'юк: «Велике завдання для КУПО — об'єднати пластунів» (Наші інтерв'ю), ч. 3 (211), с. 30

Голова ГПБ пл. сен. Мирон Спольський, ВБ, — про каденцію, подібних до якої не було (Наші інтерв'ю), ч. 3 (211), с. 34

Чотири України (Від редакції), ч. 4 (212), с. 5

Пл. сен. Ігор Мричко, СМ: «Подібні зустрічі — вітер, який штовхає вперед» (3 пластового життя), ч. 4 (212), с. 8

Пл. сен. Степан Красілич, Чок: від мрій — до реальності (Наші інтерв'ю), ч. 4 (212), с. 28

Про Братство, випробуване гранітом, майданами і війною (Пласт і суспільство), ч. 4 (212), с. 38

ОЛЬГА МУХА

Лондон стоїть за Україну (3 пластового життя), ч. 1 (209), с. 17

Пласт — це велика сім'я, де тобі завжди допоможуть (3 пластового життя), ч. 2 (210), с. 23

АЛІНА НОСОВА (спільно з ОЛЕКСАНДРОЮ ОНИШКЕВИЧ)

Два вишколи на «Верховині» (3 пластового життя), ч. 4 (212), с. 13

АНЯ ОЛЕКСИН

«Бунтарки» зійшли на Монблан (3 пластового життя), ч. 3 (211), с. 12

МИРОСЛАВА ОЛІЙНИК (БУЧКІВСЬКА)

Іван Бучківський життя присвятив Україні (Пластові постаті), ч. 4 (212), с. 50

ОЛЕКСАНДРА ОНИШКЕВИЧ

«Чотири стихії» у Великій Британії (3 пластового життя), ч. 3 (211), с. 28

МАРКО ПАВЛИШИН

Святкуючи, допомогли Україні (3 пластового життя), ч. 1 (209), с. 12

ОЛЕКСАНДР ПАНЧЕНКО

Він «звик волю шанувати...» Про Богдана Маціва — одного з яскравих представників львівської братії (Наша історія), ч. 4 (212), с. 34

ВСЕВОЛОД ПЕКАРСЬКИЙ

Про херсонський Пласт у підпіллі (Війна), ч. 2 (210), с. 41

АНДРІЙ ПИЛЮХ

З нагоди 150-ліття від дня народження Івана Боберського (Пластова колекція), ч. 3 (211), с. 42

ТАРАС ПІНЯЖКО

Доктор Степан Зошук. Пластун, для якого Африка стала рідною (Пластові постаті), ч. 2 (210), с. 46

РЕДАКЦІЯ

Обрано Головний Пластовий провід каденції 2023—2026 (Офіційне), ч. 4 (212), с. 7

На горі Параска збудували прихисток на честь пл. сен. Тараса Гаврилишина, ЧМ (3 пластового життя), ч. 4 (212), с. 23

ОЛЬГА СВДЗИНСЬКА

Зміст «Пластового шляху» за 2022 рік (числа 205—208) (Іменний покажчик), ч. 1 (209), с. 56

МИКОЛА СЕНЕЙКО

«Українотворчі бесіди» (Пласт і суспільство), ч. 4 (212), с. 37

АНДРІЙ СОВА

Печатки Пласту в Самборі, 1910-ті — 1920-ті рр. (Пластова колекція), ч. 1 (209), с. 44

Печатки Пласту в Бориславі, 1920-ті рр. (Пластова історія), ч. 2 (210), с. 44

Печатки 18 пластового куреня імени Івана Франка у Дрогобичі (Пластова історія), ч. 3 (211), с. 40

Печатка 27 пластового куреня імени Івана Сірка у Дрогобичі, 1920-і рр. (Пластова колекція), ч. 4 (212), с. 44

МИРОН СПОЛЬСЬКИЙ

Повідомлення ГПБ про XXI Збори КУПО (Офіційне), ч. 1 (209), с. 6

ВАЛЕРІЯ СТАРЧУК

Більше, ніж політ (3 пластового життя), ч. 3 (211), с. 24

В'ЯЧЕСЛАВ СТЕБНИЦЬКИЙ

Листівки і марки на вшанування Дарії і Лева Ребетів (Пластові колекції), ч. 2 (210), с. 48

ВІЛЬГЕЛЬМ ТРОЙТЛЕР

Подорож Союзу Німецьких Скавтів на Україну (Східна Галичина) (Пласт і скавтінг), ч. 1 (209), с. 37

ДЕНИС УГРИН

5:1, або до чого може призвести футбольна поразка (Пласт і суспільство), ч. 2 (210), с. 26

ЮРІЙ ЮЗИЧ

Сергій Степанович Ілляшевич. Хорунжий Армії УНР із Харківщини — провідник Пласту на Закарпатті (Пластові постаті), ч. 1 (209), с. 46

Василь Степанченко, пластун з Керчі, якого вбили окупанти (Пластові постаті), ч. 4 (212), с. 48

ОЛЕСЬ ЮРЧЕНКО

Юрта незламності (Пласт і суспільство), ч. 1 (209), с. 20

Степан Гайдучок (1890—1976): діяльність знаного українського педагога (Огляди і погляди), ч. 1 (209), с. 36

Пластові відзнаки воєнного часу (3 пластового життя), ч. 2 (210), с. 10

«Чота Крилатих» — світ Степана Красілича (Огляди і погляди), ч. 2 (210), с. 58

Невдовзі Україна належатиме до відповідного регіону ВОСР (Пласт і скавтінг), ч. 3 (211), с. 39

«Чотири ватри» Зеновії Ханас (Огляди і погляди), ч. 3 (211), с. 44

Андрій Сова про Івана Боберського: український націєтворець (Огляди і погляди), ч. 4 (212), с. 46

БЕЗ АВТОРА

Галина Єременко (ур. Кратко) (На Вічну Ватру), ч. 1 (209), с. 49

Андрій Кожем'як, «Чуб» (На Вічну Ватру), ч. 1 (209), с. 50

Олег Єфіменко, «Орест» (На Вічну Ватру), ч. 1 (209), с. 51

Володимир Васьковський (На Вічну Ватру), ч. 1 (209), с. 52

Андрій Барилюк, «Ангел» (На Вічну Ватру), ч. 1 (209), с. 53

Яків Василь Капустинський (На Вічну Ватру), ч. 1 (209), с. 54

Андрій Гуль, «Штерн» (На Вічну Ватру), ч. 1 (209), с. 55

Максим Безнос (На Вічну Ватру), ч. 2 (210), с. 52

Петро Ткачівський (На Вічну Ватру), ч. 2 (210), с. 53

Назарій Циган (На Вічну Ватру), ч. 2 (210), с. 54

Ігор Тимчишин (На Вічну Ватру), ч. 2 (210), с. 54

Юрій Маєвський (На Вічну Ватру), ч. 2 (210), с. 55

Дмитро Пащук, «Гармаш» (На Вічну Ватру), ч. 2 (210), с. 56

Павло Петрушак (На Вічну Ватру), ч. 2 (210), с. 57

Оксана Паращак (На Вічну Ватру), ч. 3 (211), с. 51

Оксана Закидальська (На Вічну Ватру), ч. 3 (211), с. 52

Євген Лісовий, «Не знаю» (На Вічну Ватру), ч. 3 (211), с. 54

Микола Шаравара, «Оселедець» (На Вічну Ватру), ч. 3 (211), с. 55

Богдан Сенюк (На Вічну Ватру), ч. 3 (211), с. 56

Володимир Петрук, «Циган» (На Вічну Ватру), ч. 3 (211), с. 57

Василь Дорошенко (На Вічну Ватру), ч. 3 (211), с. 58

Сергій Молчанов, «Пельмень» (На Вічну Ватру), ч. 4 (212), с. 54

Тарас Давидюк (На Вічну Ватру), ч. 4 (212), с. 55

Андрій Чепіль (На Вічну Ватру), ч. 4 (212), с. 56

Іван Созанський (На Вічну Ватру), ч. 4 (212), с. 57

Юрко Стецик (На Вічну Ватру), ч. 4 (212), с. 58

**МЕТА РУХУ БОЙСКАВТІВ ТА ДІВЧАТ-ГАЙДІВ —
ВИПЛЕКАТИ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК ЯК ГРОМАДЯН,
ОБДАРОВАНИХ ТРЬОМА СИЛАМИ:
ЗДОРОВ'Я, ЩАСТЯ ТА КОРИСНІСТЬ.**

ЛОРД РОБЕРТ СТЕФЕНСОН СМІТ БЕЙДЕН-ПОВЕЛЛ, БІ-ПІ,
британський воєначальник, засновник скавтського і гайдівського рухів.
1857 — 1941

ЗБОРИ КУПО – ЦЕ НАЙВИЩИЙ ОРГАН КОНФЕРЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ,

який складається з членів-організацій КУПО: Пласту Австралії, Австрії, Аргентини, Великої Британії, Канади, Німеччини, Польщі, США, України. Уперше Збори КУПО відбулися у 1954 році і з того часу організовуються кожні три роки. Збори КУПО виконують свої завдання через делегатів від кожного краю Пласту.

16 — 19 листопада 2023 року неподалік Варшави відбулися 21-і Збори КУПО. До складу Конференції Українських Пластових Організацій прийнято три нові крайові організації: Еспанії, Словаччини і Франції.

**ПЛАСТОВИЙ
ШЛЯХ**

ЩОКВАРТАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ